

Tartu Ülikool

Loodus- ja tehnoloogiateaduskond

Ökoloogia ja Maateaduste instituut

Geograafia osakond

Bakalaureusetöö inimgeograafias

Naabruskondade reputatsiooni olemus ja kujunemine

Tartu linnaosade näitel

Helin Tamm

Juhendaja: PhD Anneli Kährik

Kaitsmisele lubatud:

Juhendaja:

Osakonna juhataja:

Tartu 2014

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Teoreetiline taust	5
2.1. Reputatsiooni mõiste	6
2.2. Linnaosade reputatsioon	7
2.3. Linnaosa sisene ja väline reputatsioon	8
2.3.1. Linnaosa sisene reputatsioon	8
2.3.2. Linnaosa väline reputatsioon	9
2.3.3. Naabruskonna mõju	10
2.4. Reputatsiooni kujunemise karakteristikud	11
3. Metoodika	14
3.1 Linnaosade reputatsiooni uurimisviisid	14
3.2. Uurimismetoodika	15
3.3. Analüüsitava piirkonna kirjeldus	19
3.3.1 Siselinn	20
3.3.2. Äärelinn	22
3.3.3. Nõukogude pärand	23
4. Tulemused	25
4.1. Linnaosade maine	25
4.1.1. Positiivne maine	25
4.1.2. Negatiivne maine	29
4.1.3. Linnaosade liidetud maine	31
4.2. Demograafiliste, rahvuslike ja majanduslike näitajate mõju mainele	33
4.2.1 Vanus	33
4.2.2. Rahvus	33
4.2.3. Sissetulek	34
4.3. Sisene ja väline reputatsioon	35
4.3.1. Annelinna näitel	35
4.3.2. Tähtvere näitel	36
5. Arutelu	38
7. Kokkuvõte	41
8. Summary	43
9. Tänuavaldus	45
10. Kasutatud kirjandus	46
Lisad	50

1. Sissejuhatus

Linn on pidevas muutumises olev keeruline süsteem, mis tõmbab ja koondab inimesi, investeeringuid, haridusastusi kui ka kultuuri. Kõik need liikumised on mõjutatud piirkondade tunnustest ning ka reputatsioonist. On selge, et mõned piirkonnad omavad teistest negatiivsemat reputatsiooni (Wacquant 1993, Hastings & Dean 2003). Reputatsiooni uurimine on üks viis mõistmaks, kuidas indiviidi ja grupi arvamus mingi linnaosa kohta on moodustunud ning kuidas see arvamus mõjutab elanikke. Inimesed arvestavad naabruskonna reputatsiooniga kui valivad endale elupaika, tööd või äri asupaika (Wacquant 1993).

Naabruskonna reputatsiooni kohta on ilmunud kirjandust ja uurimistööd, mis käsitlevad teema erinevaid külgi, kuid mitte üldist kontseptsiooni. Selgitades välja, millised faktorid piirkonna ja linna elanike hinnangul reputatsiooni mõjutavad, on võimalik parandada halva mainega linnaosade reputatsiooni (Permentier *et al.* 2011). Seetõttu on käesoleva uurimistöö tulemusel potentsiaalne mõju strateegiatele, mille eesmärgiks on parandada mõne naabruskonna mainet.

Käesoleva töö eesmärgiks on esiteks välja selgitada, mis on naabruskonna reputatsioon, kuna ühest definitsiooni ei ole määratletud, ning eestikeelsed allikad pea puuduvad. Seejärel on eesmärgiks analüüsida Tartu linnaosade reputatsiooni ning selgitada välja, kuivõrd on Tartu linnaosade reputatsiooni kujunemine vastavuses teooriaga. Uurimistöö aitab selgitada naabruskonna reputatsiooni mõistet ning negatiivse või positiivse reputatsiooni kujunemise põhjuseid.

Peamised uurimisküsimused on:

- Millised linnaosad on tartlaste seas positiivse ja negatiivse mainega?
- Millised linnaosa tunnused on olulised negatiivse ja positiivse maine kujunemisel?
- Kuidas mõjutavad mainekujunemist hindaja vanus, rahvus ning sissetulek?
- Kuivõrd märgtavad on erinevused linnaosa sisemise ja välimise maine vahel?

Uurimisküsimustele vastamiseks on kasutatud 2013. aastal läbiviidud küsitluse „Tartu ja tartlased“ andmeid.

Käesolev uurimistöö on üles ehitatud järgmiselt: esmalt antakse ülevaade linnaosa reputatsiooni teoreetilisest taustast. Seejärel kirjeldatakse uurimismeetodit, tuues välja ka varasemad reputatsiooni uurimisviisid ning kirjeldatakse analüüsitavat piirkonda. Järgneb andmete analüüs ning tulemuste kirjeldus, mida on seostatud varasemate uurimustega arutelu peatükis. Töö lõppeb eesti ja inglise keelse kokkuvõtte ning tänuavaldustega.

2. Teoreetiline taust

Geograafidele on pikka aega huvi pakkunud, kuidas inimesed ümbritsevat keskkonda tunnetavad ja mõistavad. Üks inimgeograafia põhisuundi, mis inimese käitumist uurib, on käitumusgeograafia ehk biheiviorism (Jauhiainen 2005). Käitumuslik geograafia seab eesmärgiks seletada põhjuseid, miks inimene üht- või teistmoodi käitub, ning analüüsida valikuid ja eelistusi (Aitken & Valetine 2006). Käitumusgeograafia uurimissuundade alla kuuluvad ka linnakeskkonna tajumine ja tunnetamine elanike poolt. Biheivioristide seisukohast on oluline uurida inimeste otsustamisprotsesse ja tegevusi seotuna nende keskkonnaga. Inimeste eelistused on erinevad, ning neid uuritakse sotsiaalpsühholoogilises kontekstis. (Jauhiainen 2005) Reputatsiooni uurimine on mõjutatud käitumuslikust geograafiast.

Samas on reputatsiooni uurimine tihedalt seotud ka keskkonna tunnetuse tõlgendusega ehk humanistliku geograafiaga. Keskkonna tunnetuse uurimine on keskendunud isikut ümbritseva keskkonna subjektiivsete hinnangute analüüsile (Johnson 1972). Koha tunnetust käsitlevatest uurimustes on arutletud, kuidas kirjeldatakse ja hinnatakse oma elukeskkonda ning missugused keskkonna aspektid on nende hinnangute peamiseks aluseks (*ibid.* 1972). Püüd välja selgitada üldiselt tunnustatud ning levinud meeldiva või ebameeldiva keskkonna tunnuseid on otseselt seotud ka maine ehk reputatsiooni kontseptsiooniga.

Käitumuslikke mudeleid aitab välja selgitada inimeste keskkonnaga seotud kogemusliku koha tunnetuse analüüs (Knox 1995). Iga inimese jaoks kujunevad vastavalt omandatud kogemustele ja väärtustele välja erinevad keskkonna hinnangud. Need hinnangud ja tundumused võivad sama keskkonna puhul erinevate inimeste seas varieeruda (*ibid.* 1995). Järelikult on oluline uurida faktoreid, mis mõjutavad keskkonna taju ja tunnetamist.

Keskkonnapsühholoogia kohaselt algab inimese suhe välisobjektiga objekti teadustamise hetkest, millele järgneb selle asetamine teatud kohale oma maailmapildis ehk fikseeritakse seose liik enda ning objekti vahel (Heidmets 1981). Üldiselt on selliseid seoseid võimalik jagada kolmeks: negatiivsed, neutraalsed ja positiivsed. Positiivseks peetavad objektid ja nähtused moodustavad selle osa maailmapildist, mida inimene peab omaks ehk oluliseks ja lähedaseks – oma kodu, pere, naabruskond, linn.

Objektid ja nähtused, mida peetakse negatiivseks, moodustavad võõra maailma. Selline füüsilise maailma objektide, inimeste ja kultuurinähtuste jagamine on väga üldine ühiskonna struktrueerimine, mis ei põhine niivõrd teadmistel vaid emotsioonidel. (*ibid.* 1981)

2.1. Reputatsiooni mõiste

„The Compact Oxford English Dictionary of Current English“ defineerib reputatsiooni, kui arvamusi või uskumisi mingi inimese või asja kohta (Soanes & Hawker 2003). See definitsioon kannab endast üldist arusaama reputatsioonist, kuid ei seleta seda piisavalt. Sellisel kujul on võimalik reputatsiooni mõistet kasutada nii inimeste, organisatsioonide, teenuste, riikide kui ka linnade kohta (Bromley 1993).

Reputatsioon, maine, imago ja kuvand on sageli sünonüümidena kasutatavad mõisted, mis kirjeldavad, kuidas avalikkus mõnd inimest või asja tunnetab. Pasti (2007) hinnangul on reputatsioon ehk maine üldine hinnang, mille grupp inimesi annab organisatsioonile või isikule. Imago ehk kuvand on aga inimgrupi jaoks kujunenud meelepilt organisatsioonist või isikust. Tulenevalt sellisest mõistete seletusest on ka järgnevas töös on kasutatud mõisteid reputatsioon ning maine sünonüümidena.

Nii Past (2004) kui Bromley (1993) on arvamusel, et maine on kujutluspilt ja kognitiivne ühik, mis on subjektiivne ja ei pruugi vastata reaalsusele, kuid looja jaoks on see reaalne tegelikkus ning mõjutab käitumist. Mõlemad autorid nõustuvad, et reputatsioon või maine ei teki ainult ühe inimese arvamusest, kuid ei ole selge, mitu inimest peavad arvamust omama, et tegemist saaks olla reputatsiooni või mainega. Reputatsiooni kujunemiseks peavad inimeste arvamused reputatsiooni kohta ühtima. Siin aga tekib probleem inimeste reaalse arvamuse ning grupi eeldatava hinnangu vahel - sobitumaks teistega võib isik oma tegelikku arvamust muuta (Bromley 1993).

Reputatsiooni kujunemine on keeruline protsess, mis võib olla mõjutatud väga erinevatest asjaoludest ning allikatest. Enamasti sõltub maine kujunemine informatsiooni liikumisest, inimeste vahel ning meedia vahendusel, uskumustest ning arvamustest, sotsiaalsest kontekstist ning isegi juhuslikest kokkusattumustest. (Bromley 1993). Reputatsioon saab olla nii hea kui halb, madal kui kõrge, väga või vähe levinud (Past 2007).

2.2. Linnaosade reputatsioon

Bromley (1993) sõnul on psühholoogilisest uurimustes vaadeldud linna mainet kui sotsiaalset representatsiooni ehk uuesti esitus, mis sõltub inimeste sotsiaalsetest tunnustest ning on paljusti mõjutatud kultuurilisest kasvatusesest.

Üks esimesi autoreid sotsioloogia ja geograafia valdkonnas, kes tegeles reputatsiooni kontseptsiooniga, oli Walter Firey (Permentier *et al.* 2007). Firey uuringutest selgus, et mõni piirkond või ala võib käituda kui kultuuriliste väärtuste sümbol, mistõttu hakatakse seda piirkonda või ala seostama mingisuguste kindlate omaduste ning väärtustega (Firey 1945).

Konkreetselt uuris just linnaosade reputatsiooni Hortulanus (1995 cit Permentier *et al.* 2007), kes mõistis reputatsiooni kui tähendusi ja arvamusi, mida elanikud ning teised seotud osapooled naabruskonnale omistavad. Stephens (2008) on seda arusaama täiendanud, leides et linnaosa reputatsioon on võrdlemisi stabiilne kuvand, mille linna elanikud oma naabruskonnale omistavad ning linnaosa maine osutab ka naabruskonna kohale linnaosade hierarhias. Hortulanuse (1995 cit Permentier *et al.* 2007) määratluse kohaselt peaks naabruskonna maine olema üsna laiadlaselt levinud, et oleks võimalik rääkida reputatsioonist. Järelikult ei eksisteeri linnaosa maine või reputatsioon loomulikult vaid on sotsiaalsest konstrueeritud. Siiski on oluline, et ei ole võimalik määrata maine tekkeks vajaliku homogeense arvamusega grupi suurust, väiksemad rühmad võivad omada sama piirkonna kohta erinevaid arvamusi. (Permentier 2007, Andersen 2008)

Naabruskonna reputatsioon põhineb informatsioonil, mida inimesed konkreetse linnaosa kohta omavad. See informatsioon võib olla omandatud läbi isikliku kogemuse, linnaosa külastades ning selle elanikega rääkides, või läbi teiste kanalite, näiteks tutvusringkond ning meedia. Meediakajastusel on linnaosa maine kujundamisel oluline roll, kuna see mõjutab eriti inimest, kellel ei ole linnaosaga ühtegi kokkupuudet. (Gould & White 1974, Murie 1997, Le Heron *et al.* 2001, Hastings & Dean 2003, Andersen 2008)

Ka linnaosade reputatsiooni mõistega käivad koos mitmed erinevad terminid. Väga tihedalt on linnaosade mainega seotud mõisteks staatus. Staatus vihjab hinnangute individuaalsele tasandile, reputatsioon aga on laialdasema haardega ulatudes ka naabruskonna tasandile (Permentier *et al.* 2007). Sidumaks neid kahte mõistet on

võimalik väita, et naabruskonna reputatsiooni saab vaadelda kui elanike staatuste indikaatorit (Andersen 2008). Niisiis on piirkonna maine justkui sümbolne kapital, kuna pakub elanikele sümboli, mis võib olla seotud lugupidamise või muu eristusega (Osborn *et al.* 2011).

Naabruskonna maine kontseptsioon on tihedalt seotud naabruskonna rahuloluga. Rahulolu osutab, kuidas elanik hindab oma naabruskonda erinevate individuaalsete ja keskkondlike tegurite alusel (Kangur 2013). Naabruskonna reputatsioon võib tuleneda linnaosaga rahulolust, kuid maine näitab ka elanike eeldusi, kuidas ülejäänud linna elanikud võiksid naabruskonda hinnata. Utrehtis tehtud uuringu kohaselt on naabruskonna rahulolu ja reputatsiooni vaheline korrelatsioon 0.584, mis tähendab, et kontseptsioonid on omavahel seotud kui mõõdavad siiski erinevaid asju. (Permentier *et al.* 2011)

2.3. Linnaosa sisene ja väline reputatsioon

Koha subjektiivse tunnetamise teooria alusel on võimalik kohti jagada kaheks (Entrikin 1991). Naabruskond on ala, mille keskpunktis asub isik ise ning tema kodu, samas on aga võimalik samat paika vaadelda ka kõrvalseisja perspektiivist. Kõrvalseisja nägemus võib varieeruda erelistest hinnangutest kuni arvamuse puudumiseni. Piirkonna füüsilised tunnused jäävad samaks, kuid piirkonnas elava inimese ja kõrvalseisja arvamused võivad olla väga erinevad. (*ibid.* 1991)

Naabruskonna maine üheks väga oluliseks tunnuseks on, et konkreetse naabruskonna elanikud ja ülejäänud linna elanikud võivad hinnata sama naabruskonna reputatsiooni erinevalt (Hastings & Dean 2003). Vastavalt sellisele jaotusele on võimalik reputatsiooni kontseptsioon jagada kaheks – sisemiseks ja väliseks reputatsiooniks. Sisene reputatsioon põhineb linnaosa elanike hinnangul oma naabruskonnale ning väline reputatsioon põhineb linnaosas mitte elavate inimeste hinnangul samale naabruskonnale. (Permentier *et al.* 2008) Sisest ja välimist reputatsiooni ei ole aga võimalik üksteisest täielikult lahutada, kuna need mõjutavad teineteist.

2.3.1. Linnaosa sisene reputatsioon

Linnaosa sisene reputatsioon põhineb enamasti elanike otsese kogemuse teel kogunenud informatsioonil ning hinnangutel. Niisiis kätkeb sisene reputatsioonihinnang endas detailset piirkonna füüsiliste ja sotsiaalsete omaduste analüüsimist (Hortulanus 1995 cit Permentier *et al.* 2008). Elanikud tunnevad oma naabruskonda hästi, mistõttu eeldatakse

neilt ka suutlikust paigutada naabruskonna erinevad piirkonnad mikro-hierarhiasse, näiteks ohtlikud ja ohutud tänavad (Evans 1980). Prantsusmaal La Courneuve linna Quatre Mille linnaosa elanikud väitsid, et ainuüksi elamu vahetusega sama tänava piires, on neil võimalik oma elukoha reputatsiooni parandada (Bachmann & Baiser 1989 cit. Wacquant 1999).

Sageli hindavad naabruskonna elanikud oma piirkonna reputatsiooni kõrgemalt kui linnaosas mitte elavad inimesed, see teooria sai kinnitust Utrechti linnaosade maine uurimisel (Permentier *et al.* 2008). Olukorra põhjenduseks on leitud mitu seletust. Esimesena on välja toodud valiku protsessi mõju – inimene on valinud linnaosa endale elupaigaks ning järelkult on see temale sobiv ning pälvib kõrge hinnangu (Bell *et al.* 1996). Teise teorianäite on toodud vastupidine olukord, kus halva reputatsiooniga linnaosa elaniku jaoks on konkreetne elupaik hetkeolukorras parim võimalik saavutatav elukoht, mistõttu ta hindab linnaosa kõrgemalt (Festinger 1957, Palmer *et al.* 2004). Keskkonnapsühholoogia kohaselt on aga positiivset linnaosa sisest mainehinnangut võimalik seletada koha subjektiivse tähenduse kujunemise protsessi ehk ruumi-personalisatsiooni teooriaga, mille kohaselt inimene hõivab teatud osa välismaailmast, pidades seda endale kuuluvaks (Heidmets 1981). Tekkivat lähedustunnet on võimalik üle kanda ka laiemale piirkonnale, näiteks linnaosale. Järelkult võib pikka aega piirkonnas elanud inimestel tekkida linnaosaga tugev side (Knox 1995).

2.3.2. Linnaosa väline reputatsioon

Linnaosa väline reputatsioon kujuneb inimeste seas, kes antud piirkonnas ei ela. Need inimesed annavad naabruskonnale hinnangu väiksema informatsioonikoguse põhjal. Seetõttu on meedial võime piirkondade nii positiivset kui negatiivset reputatsiooni edasi kanda (McLaren *et al.* 2005). Tulenevalt informatsiooni puudulikkusest on need hinnangud sageli lihtsustatud, kuid eristamaks linnaosi üksteisest, ka liialdatud (Suttles 1972). Inimesed, kes piirkonda erinevatel põhjustel külastavad, omavad õigemal informatsiooni ning seeläbi hindavad piirkonda ka sageli positiivsemalt kui inimesed, kes linnaosa lihtsalt läbivad või ei külastagi. Asjakohase informatsiooni puudumine piirkonna kohta võib viia stereotüüpide või müütide tekkimiseni, mis oma korda võib areneda häbimärgistamiseni. (Hastings & Dean 2003)

Sageli ei kattu negatiivse reputatsiooni pälvinud piirkonna füüsiline keskkond inimeste eeldustega (Hastings & Dean 2003). Eeldused võivad olla tekitatud meedia poolt, tänu

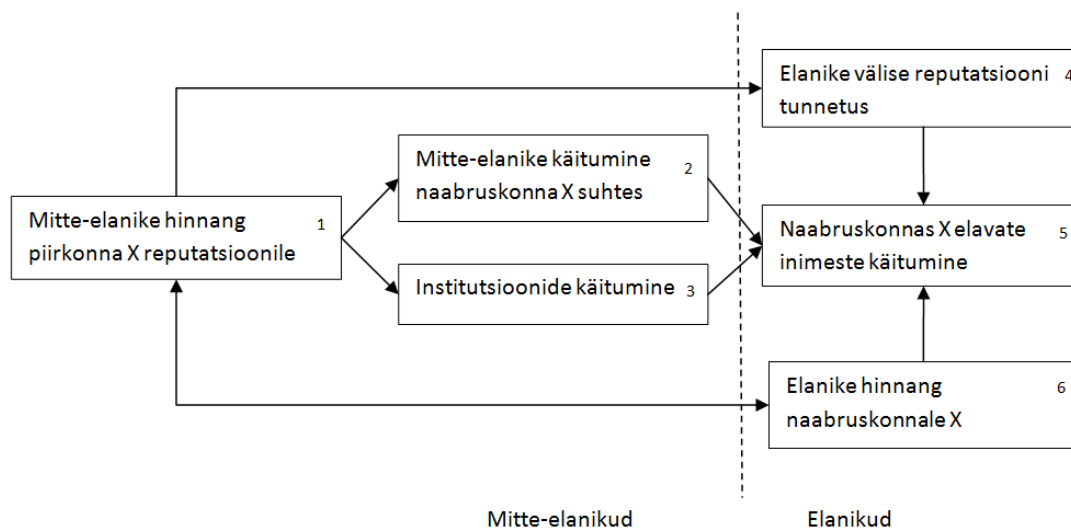
kuritegevusest rääkimisele (Murie 1997), ühe piirkonna liigne kajastamisele või iganenud materjali edasikandmisele (Dean & Hastings 2000). Negatiivse mainega piirkonnad on sageli füüsiliselt ülejäänud linnakeskkonnast eraldatud ning nendel aladel on vähem teenuseid ja vaba aja veetmise võimalusi (Murie 1997).

2.3.3. Naabruskonna mõju

Negatiivse mainega linnaosas elamine võib avaldada mõju inimese igapäevaelule. Halva reputatsiooniga linnaosas elamine võib viia territoriaalse häbimärgistamiseni, millel võib olla mõju elanike mainele ning omakorda näiteks võimele leida töökohta (Knox 1996). Samas, 2012. aastal Inglismaal tehtud uuringu põhjal, ei leitud ühtegi kinnitust naabruskonna mõju rollist tööle saamisel (Tunstall *et al.* 2014).

Naabruskonna mõju on võimalik jaotada kolmeks kategooriaks: endogeenne, eksogeenne ja korreleeritud mõju (Glaster 2005). Endogeenne efekt tähendab, et piirkonna elanike tegevus avaldab otsest mõju ka teistele sama linnaosa elanikele. Eksogeenne efekt tuleneb sellest, et ühe inimese arvamused ning hinnangud on mõjutatud teiste linnaosas elavate inimeste tunnustest. Korrelatsiooni efekt tähendab, et samas piirkonnas elavad inimesed käituvad sarnaselt tulenevalt ühisest institutsionaalsest keskkonnast või sarnastest individuaalsetest tunnustest (*ibid.* 2005). Kõige enam uuritakse nendest valdkondadest endogeensest efekti ning piirkonna maine psühholoogilist ning majanduslikku mõju elaniku igapäevaelule (Hastings & Dean 2003). Enamus selle teema uurimusi käsitleb negatiivse reputatsiooniga piirkonnas elamise tagajärgi, vähem aga negatiivse mainega piirkonnas elamise mõju elanike käitumisele (Permentier *et al.* 2007). Enamasti on käitumise väljundina uuritud negatiivse reputatsiooniga piirkonnast lahkumist.

Mingis piirkonnas elavate inimeste käitumine on mõjutatud alal mitte elavate inimeste hinnangust läbi kolme teguri (vt. Joonis 1), milleks on erinevate institutsioonide hoiakud, ülejäänud linnaosade elanike käitumine ning sellest, kuidas piirkonnas elavad inimesed tunnetavad, et teised neid hindavad.

Joonis 1. Seos piirkonna X maine (vt Kast 1) ja piirkonnas X elavate inimeste käitumise (vt Kast 6) vahel. (Permentier *et al.* 2007)

Hastingsi uurimusest (2003) selgus, et isegi kui linnaosa füüsiline keskkond läbib uuenduskuuri ning kasutatakse ka sotsiaalseid ja majanduslikke abiprogramme, võib linnaosa maine jääda nii piirkonna elanike, kuid eriti ülejäänud linnaosa elanike silmis muutumatuks. Linnaosa elanike rahulolu võib tõusta, kuid see ei mõjuta otseselt piirkonna mainet teiste linnaosade elanike seas (*ibid.* 2003). Eelnevalt on korduvalt mainitud meediakajastuse olulisust maine tekkimisel, piirkonna kajastusel on aga veelgi suurem roll piirkonna maine muutmisel. Positiivne meediakajastus ja piirkonna turundus on olulised meetodid linnaosa maine tõstmisel (Dean & Hastings 2000).

2.4. Reputatsiooni kujunemise karakteristikud

Väljakujunenud reputatsioonide ja hinnangute kujunemise on aluseks on kolm tegurit (Knox 1995). Esimeseks on isikutega mitteseostuv keskkond, mis põhineb peamiselt ümbruskonna füüsilistel tunnustel. Teiseks on isikutevaheline keskkond, mis tuleneb peamiselt sotsiaalsetest piirkonna tunnustest ning kolmandaks on ümbruskonna kohalikud tunnused (Johnston 1973).

Füüsilised faktorid

Objektiivsed naabruskonna tunnused omavad tugevat mõju naabruskonna reputatsioonile (Johnston 1973, Logan and Colliver 1983, Wacquant 1993, Garcia-Mira *et al.* 1997, Permentier *et al.* 2008). Oluline faktor, mis mõjutab piirkonna maine kujunemist on naabruskonna planeering ja korrashoid (Garcia-Mira *et al.* 1997).

Linnaosades asuvad elamud on erinevad nii arhitektuurilt kui ka ehituskvaliteedilt, mistõttu neil on tugev mõju naabruskonna üldise hinnangu kujunemisele (Knox 1995). Piirkondade arhitektuurilistest tunnustest mõjutavad inimesi eriti valgustus, akende olemasolu, värvilahendus, esteetika (Fisher *et al.* 1984).

Funktsionaalsed faktorid

Väga oluliseks mõjutajaks on naabruskonna asukoht, linna äärealadel asuvad naabruskonnad võivad olla ülejäänud linnaelanike jaoks tundmatud ning pälvida ainuüksi seeläbi negatiivse reputatsiooni hinnangu (Johnston 1973, Hastings & Dean 2003). Samal põhjusel võivad kesklinna lähedal asuvad linnaosad pälvida kõrgema hinnangu. Funktsionaalsete faktorite alla kuuluvad ka teenuste olemasolu ning ligipääs piirkonnale (Permentier *et al.* 2008).

Sotsiaalsed faktorid

Mitmed sotsiaalsed faktorid on olulised piirkonna maine kujunemisel (Johnston 1973, Logan & Colliver 1983, Garcia-Mira *et al.* 1997, Permentier *et al.* 2008, Permentier *et al.* 2011). Üks olulisemaid reputatsiooni mõjutavaid tunnuseid on sotsiaalne staatus (Garcia-Mira *et al.* 1997), eriti aga sotsiaalne kooslus ja etniline struktuur (Permentier *et al.* 2011). Sotsiaal-majanduslikest muutujatest on oluliseks maine kujunemise mõjutajaks elamispinna omandiõigus – koduomanikud hindavad oma naabruskonda kõrgemalt kui rentnikud (Permentier *et al.* 2011). Väga oluline maine kujunemise tegur on ka piirkonna turvalisus ning kuritegevuse puudumine (Garcia-Mira *et al.* 1997).

Reputatsiooni tajumise karakteristikud

Lisaks on märgatud, et reputatsiooni kujunemisel on olulised piirkonda hindava isiku tunnused. Näiteks on leitud sissetuleku, haridustaseme, soo ja tööhõive mõju reputatsioonihinnangu kujunemisele (Permentier *et al.* 2011).

Elukoha valikul arvestavad rikkad inimesed potentsiaalse elukoha reputatsiooni enam, kui madalama sissetulekuga inimesed, samas aga hindavad nii madala kui kõrge sissetulekuga inimesed linnaosade reputatsioone sarnaselt (Logan & Colliver 1983, Permentier *et al.* 2008). Utrechti tehtud uuringu kohaselt (Permentier *et al.* 2011) on vanusel oluline mõju reputatsiooni hinnangule – vanemad inimesed hindavad oma eluaset noorematest kõrgemalt. Sellist olukorda on aga võimalik seletada vanemate

inimeste valikuvabadusega oma elukoha valikul või piirkonda kiindumisega. Valikuvabadusega inimesed hindavad oma eluaset kõrgelt, kuna just selles piirkonnas soovitakse elada, see hinnang väljendub ka naabruskonna sisese reputatsiooni hinnangus.

3. Metoodika

3.1 Linnaosade reputatsiooni uurimisviisid

Linnaosade reputatsiooni hindamiseks on kasutatud mitmeid biheiviorismile ja humanistlikule geograafiale iseloomulikke uurimise meetodeid ning peamistest antakse alljärgnevalt ülevaade, tuues välja nii positiivseid kui negatiivseid külgi. Biheiviorismi kõrgaeg oli 1970. aastate keskel (Jauhiainen 2005), kuid siis pandi rõhku pigem linnaosade kuvandi ehk imago, mitte reputatsiooni uurimisele.

Esimese viisina linnaosade mainet uurida kasutati linnaosade või linna mentaalsete kaartide joonistamist (Knox 1995). Küsitletutele anti valge leht ning paluti mingi piirkond üles joonistada. Seejärel uuriti nii kaartide täpsust kui kujutatud elemente. Sellise uurimismeetodiga oli pigem võimalik välja selgitada naabruskondade kuvand, kuid osutati ka piirkondade reputatsioonile. (*ibid.* 1995) Kevin Lynch oli üks esimesi sellise metoodika kasutajaid (Jauhiainen 2005). Kaartide võrdluses oli võimalik välja selgitada, kuidas erineva taustaga inimesed linnast aru saavad. Probleemiks oli erinevate mentaalkaartide omavaheline kokkusobitamine ja analüüs. Mentaalkaardid peegeldavad üksiku isiku individuaalseid hinnanguid ning arusaamu, ei ole võimalik leida mingi piirkonna keskmist mentaalset kaarti, kuid on võimalik analüüsida sarnasusi. (Gould & White 1974).

1973. aastal palusid uurjad Los Angeles'is küsitlertel määrata kolm linnaosa, kus nad sooviksid enim elada (Knox 1995). Küsitluse tulemusena kujunesid välja füüsilise keskkonna poolest atraktiivsed linnaosad, kus leidis ka mitmeid vaba aja veetmise võimalusi. Samas aga kujunesid välja ka mitmed mitte eelistatud linnaosad, mille negatiivset mainet ei osatud seletada. Uuringu käigus ei palutud küsitlertelt põhjendusi, mis valikud selgitaksid. (*ibid.* 1995)

Logan ja Colliver (1983) ei palunud vastanutel panna linnaosi omavahel otseselt hierarhiasse. Inimestele anti kätte pakk kaarte, kus igale kaardile oli kirjutatud ühe linnaosa nimi. Seejärel paluti need vastavalt enda eelistustele grupeerida ning hiljem valikuid põhjendada. Vastanud eristasid linnaosade gruppe vastavalt elanike sissetulekule ja rassile ning piirkonna geograafilisele asendile ja tööstuslik-kaubanduslikule eesmärgile.

Gould ja White (1974) töid välja uurimisviisi, mille puhul ei paluta vastanutel linnaosi reastada, vaid hinnata iga linnaosa punktisummaga ühest sajani. Vastanud saavad ise otsustada, kui suured vahemikud linnaosade hindamisel kasutusse võtta, tegemist on intervallskaalaga. Sama meetodit on võimalik kasutada ka nominaalskaal puhul, kui linnaosi palutakse hinnata näiteks väärtustega 1 – 7 või 1 – 5, mõlemal juhul on igale numbrile antud väärtus ebameeldivast meeldiva hinnanguni. Intervallskaala kasutamine on vastanute jaoks tihti keerulisem kui linnaosade omavahelises võrdluses järjestusse asetamine.

Ordinaalskaala puhul järjestatakse piirkonnad meeldivast ebameeldivamateni (Gould & White 1974). Probleemiks on selle meetodi puhul asjaolu, et hierarhilise järjestuse keskel paiknevaid linnaosi ei oska inimesed sageli üksteisest eristada. Analüüsides suurema grupi kui 20 inimest hinnanguid, annavad intervallskaala ja ordinaalskaala kasutamine samu tulemusi (*ibid.* 1974).

Permentier koos kolleegidega (2008) palusid vastanutel mitte linnaosi reastada vaid anda igale linnaosale eraldi väärtus. Arvutamaks reputatsiooni väärtus leiti iga linnaosa keskmine hinnang.

3.2. Uurimismetoodika

Reputatsiooni on uuritud erinevatel tasanditel ning erinevate uurimisviiside abil. Käesoleva töö uurimistasandiks on Tartu linn, täpsemalt Tartu linnaosad.

Antud bakalaureusetöö uurimuslik osa põhineb kvantitatiivse küsitlusuuringu põhjal tehtud analüüsil. Kvantitatiivse küsitlusuuringu andmete analüüs võimaldab anda ülevaate erinevatest reputatsiooninäitajatest Tartu linnaosades ning teha objektiivsetele empiirilistele andmetele tuginedes statistilisi järeldusi.

Uurimistöös on kasutatud 2013. aastal läbiviidud uuringu „Tartu ja tartlased 2013“ andmeid. Tegemist on regulaaruuringuga, mida on sarnase metoodika ja ankeetküsimustiku abil läbiviidud iga viie aasta tagant – 1998, 2003, 2008 ja 2013. Uuring viiakse läbi Tartu linnavalitsuse tellimusel ning uue ankeedi uuendamisel arvestatakse linnavalitsuse liikmete, osakondade esindajate ning Tartu Ülikooli spetsialistide soovitusetega. (Cumulus Consulting 2013) „Tartu ja tartlased“ uuring on

Eestis läbiviidud ülelinnalistest uuringutest üks põhjalikumaid ning selles on pööratud tähelepanu ka käesoleva uurimistöö seisukohalt olulistele teemadele.

„Tartu ja tartlased 2013“ uuringu küsitlus viidi läbi 2013. aasta mais ning juunis, mille vältel küsitleti 1500 Tartu linna elanikku. Elanike küsitlemine, andmete sisestamine ja aruande koostamine toimus Cumulus Consulting ja OÜ Positium koostöös. (Cumulus Consulting 2013)

Küsitluse valimi moodustasid 1500 Tartu linna elanikku alates 16. eluaastast, ülemine vanusepiir vastanutele puudus. Valimi koostamisel järgiti linnaosade soolis-vanuselist struktuuri ning kogu linna ulatuses ka rahvuslikku struktuuri (vt Lisa 1). Selline valimi ülesehitus annab võimaluse teostada analüüsi linnaosade kaupa. Küsitlevate valikul rakendati lähteaadressi meetodit, lähteaadressid telliti juhuvalikut kasutades Eesti Postilt. Lisaks rakendati noorema mehe reeglit – igal aadressil eelistati vastajatest kõige nooremalt kodusviibivat noormeest, kes oli vähemalt 16. aastane. Küsitlemiseks toimetati ankeet koos vastamisinstruktsioonidega küsitletava kätte ning tuldi sellele hiljem järele, vajadusel tehti ka intervjuu, kus küsitleja esitas küsimused ning pani vastused kirja. (Cumulus Consulting 2013)

Analüüsis on kasutatud küsitlusest küsimusi, milles paluti välja tuua kolm vastanu jaoks elukohaks kõige sobivamat Tartu linnaosa ning esimeseks toodud linnaosa valikut põhjendada. Samaväärselt kasutatakse küsimust, kus paljuti vastajal välja tuua kolm elukohaks kõige vähem sobivamat Tartu linnaosa ning põhjendada esimesena välja toodud linnaosa valikut. Küsimustele vastates oli küsitletutel võimalik kasutada ka linnaosade kaarti, kuhu oli kantud kõikide linnaosade piirid ning nimed. Lisaks on kasutusel ka vastanute sotsiaal-majanduslikud andmed.

Käesolevas uurimises on eeltoodud andmeid analüüsides keskendutud neljale küsimusele:

- Millised linnaosad on tartlaste seas positiivse ja negatiivse mainega?
- Millised linnaosa tunnused on olulised negatiivse ja positiivse maine kujunemisel?
- Kuidas mõjutavad mainekujunemist hindaja vanus, rahvus ning sissetulek?
- Kuivõrd märgtavad on erinevused linnaosa sisemise ja välimise maine vahel?

Leides vastused nendele küsimustele püütakse välja selgitada trende, mis täiendaksid olemasolevaid teoreetilisi arusaamu reputatsiooni ehk maine kujunemise põhjustest.

Uuringu andmebaasi analüüsiti programmiga SPSS Statistics 20.0, ning illustreerivad joonised on tehtud Microsoft Office Excel'i ja ArcGis'i abil. Andmetöötluse ja analüüsimeetoditena kasutati uute tunnuste moodustamise tehnikaid, kahe tunnuse vaheliste seoste uurimiseks risttabeleid ning mitme tunnuse grupeerimist.

Leidmaks tartlaste seas positiivseima ja negatiivseima mainega linnaosi lähtuti ankeedi küsimusest, kus paluti välja tuua kolm elupaigana kõige eelistatumat ja vähem eelistatumat linnaosa. Igale linnaosale arvestati konkreetne punktiskoor – esimesena nimetamine andis linnaosale 3-kordsed punktid, teisena nimetamine 2-kordsed ja kolmas nimetamine 1-kordse. Näiteks, kui Tähtvere on nimetatud esimesel kohal 294 korda, teisel kohal 195 korda ja kolmandal kohal 128 korda, siis selle linnaosa punktiskoor moodustub järgnevalt: $294 \cdot 3 + 195 \cdot 2 + 128 \cdot 1 = 1400$. Kolme kõige vähem eelistatud linnaosa puhul toimiti sarnaselt, kuid kaaludeni kasutati -3, -2 ja -1. Seejärel oli võimalik linnaosad elupaigaks sobimise alusel järjestada, ning kaardile kanda. Reputatsioon moodustub aga positiivsete ja negatiivsete hinnangute koosmõjul, mistõttu tulemused liideti.

Selgitamaks välja, millised tunnused on linnaosa reputatsiooni kujunemisel kõige määravamad, analüüsiti punktiskooride jagunemise alusel kolme kõige positiivsemalt hinnatud ning madalamalt hinnatud piirkondade valiku põhjuseid. See analüüs põhineb vastustel küsimusele: „Valisin eelmises küsimuses esimeseks selle linnaosa just seetõttu, et...“. Vastused olid andmebaasi kirjutatud vabas vormis, mille analüüsimise võimaldamiseks oli vaja vastused kodeerida. Pärast vastuste läbilugemist selgusid kategooriad, mille põhjal oli võimalik anda igale vastusele numbriline väärtus. Üks küsitletu oli andnud üks kuni kolm põhjust, mis tähendas ka ühte kuni kolme numbrilist kategooriatunnust. Pärast kodeerimist kasutati valitud linnaosade valikupõhjuste selgitamiseks SPSS Statistic programmis mitme vastusega küsimuse analüüsi. Tulemused kanti Microsoft Exceli abil graafikule.

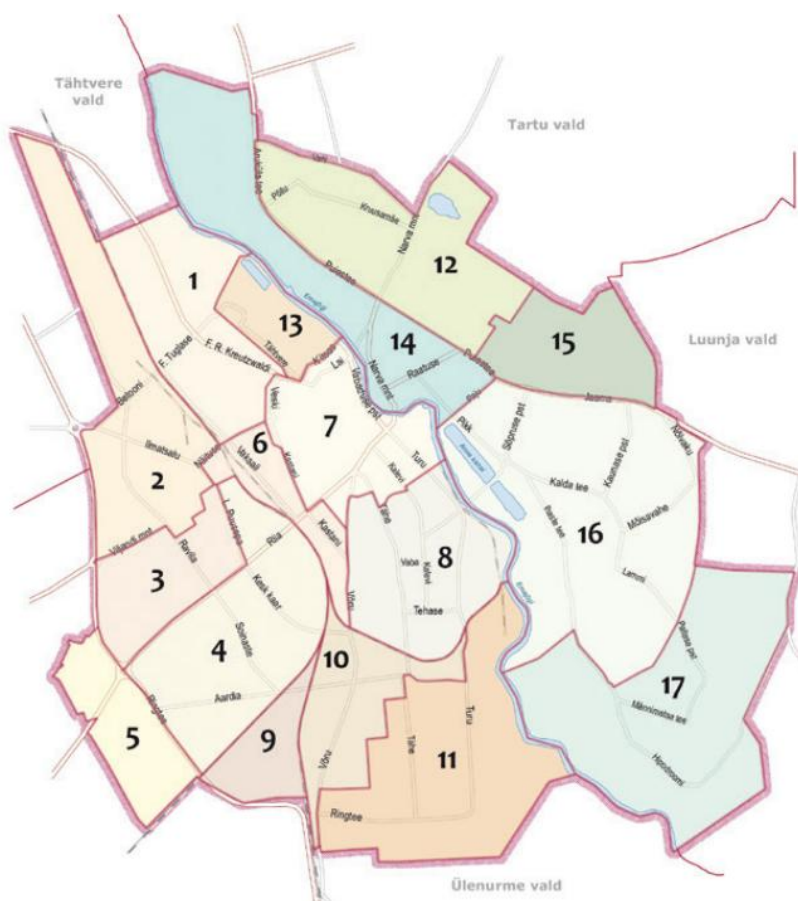
Järgnevalt uuriti, kuivõrd oluline on vanus, rahvus ning sissetulek linnaosade reputatsiooni kujunemisel. Selleks jaotati inimesed vanuse alusel gruppidesse kuni 39 aastased, 40 – 64 aastased ja vanemad kui 65. Seejärel rakendati eelpool kirjeldatud punktiskoori moodustamist ning tulemusena selgunud järjestus kanti kaardile.

Samamoodi käituti ka rahvuse mõju uurimisel, mille puhul analüüsiti kahe grupi, eestlaste ja venelaste, erinevaid hinnanguid Tartu linnaosadele. Sissetuleku analüüsimisel jaotati vastanud leibkonna keskmise kuusissetuleku alusel kolme gruppi – kuni 640 eurot kuus, 641 kuni 1280 eurot kuus ning 1281 ja rohkem eurot kuus.

Uurimaks, kas Tartu linnaosade puhul on võimalik tähendada sisemise ja välise reputatsiooni erinevust, valiti uuritavateks linnaosadeks kõige positiivsemalt ja negatiivsemalt hinnatud linnaosad. Nendes linnaosades vaadeldi esmalt konkreetse linnaosa elanike Tartu linna tunnetust, linnaosade eelistatavuse alusel, ning kõrvutati seda ülejäänud linnaelanike arvamusega.

3.3. Analüüsitava piirkonna kirjeldus

Uurimistöös käsitletakse kõiki Tartu linnaosi, mille võib üldjoontes hoonetetüübi, elanike asustustiheduse ja planeeringult jagada kolme gruppi (Joonis 2). Siselinna piirkonna moodustavad Kesklinn ja ajaloolised Tartu eeslinnad, mida Kadarik (2012) on defineerinud ka kui poollinnalisi keskkondi – need piirkonnad on tänapäeval suurel määral säilitanud oma endisaegse miljöö, asudes kesklinna lähedal on need siiski rahulikud ja vaiksed. Poollinnalisteks piirkondadeks võib pidada agulitena välja kujunenud Karlovat, aedlinnana planeeritud Tammelinna ja Tähtvere, Supilinna ning 20. sajandi eliittrajooni Vaksali (Arman 1965). Äärelinna alla kuuluvad Veeriku, Maarjamõisa, Ränilinn, Variku, Ropka, Raadi-Kruusamäe ja Ihaste. Äärelinna alla on arvestatud ka üsna omanäoline Ropka Tööstuse piirkond. Annelinn, Jaamamõisa ja Ülejõe moodustavad paneelilamupiirkonna. Alljärgnevalt on kirjeldatud iga linnaosa täpsemalt.

Joonis 2. Tartu linnaosad. 1.Tähtvere, 2.Veeriku, 3.Maarjamõisa, 4. Tammelinna, 5. Ränilinn, 6. Vaksali, 7. Kesklinn, 8. Karlova, 9. Variku, 10. Ropka, 11. Ropka tööstuse, 12. Raadi-Kruusamäe, 13. Supilinn, 14. Ülejõe, 15. Jaamamõisa, 16. Annelinn, 17. Ihaste. Allikas: Tartu Linnavalitsus 2013

3.3.1 Siselinn

Kesklinna alale kujunes keskajal Tartu linn, kuid 18. sajandil hakkas linn seoses rahvarvu kasvuga väljuma praeguse kesklinna piiridest. Sama sajandi lõpus rajati kesklinna vähemalt 2-3 korruselisi kivimaju (Rammo 2011). 20. sajandi alguses rajatud sisehoovidega kivihooned on praeguse kesklinna vanemale osale väga iseloomulikud – Ülikooli, Rüütli ja Poe tn ning Raekoja platsi äärsed hooned (Kant 1923). Hoonete esimestel korrustel asuvad enamasti teenindus- ning äripinnad ning kõrgemal korterid. Kesklinna on hilisemalt rajatud ka kaasaegseid äri- ning eluhooneid ning sellesse piirkonda on koondunud enamus teenindusasutusi. Olulise osa Kesklinnast moodustab Toomemägi ja Toometagune, mis arenesid tänu raudteeühenduse tekkimisele juba 18. sajandil. Tegemist oli prestiižse ja eelistatud elupiirkonnaga (Kant 1923). Tänapäeval on osa Toometagusest piirkonnast arvatud miljööväertusliku hoonestusala hulka (Miljööväertused kodulehekül, www.miljooala.ee). Tartu Linnavalitsuse (2013) andmeil on Kesklinna piirkonna pindala 180 hektarit, kus elab 6584 inimest, mis teeb sellest tihedalt asustatud linnaosa (vt Lisa 2).

Tammelinn on üks esimesi moodsa aedlinna printsiibil planeeritud aedlinna Eestis (Tartu linna ja maakonna turismiinfo, www.visittartu.com). Linnaosa iseloomustasid suured rikkalikult haljastatud krundid, mille keskmine suurus oli varasemalt 2000 m², tänapäeval aga keskmiselt 700 m². Lisaks on iseloomulik regulaarne tänava äärne planeering ja väike hoonestustihedus. Hoomestuses on nii kahekorterilisi kuni kuue korteriga elamuid ning ühepereelamuid. (Tartu linna ja maakonna turismiinfo, www.visittartu.com) Enamik maju on ehitatud puidust, kuid tänu krohvimisele jätavad mulje kivehitistest. Viimasel aastakümnel on mitmeid maju rekonstrueeritud ning lisandunud uusehitisi. Suur osa Tammelinnast on miljööväertusega hoonestusala (Miljööväertused kodulehekül, www.miljooala.ee). Tammelinna pindalaks on 311 hektarit, kus elab 8217 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Tammelinn on Tartu kontekstis keskmise tihedusega asustatud linnaosa (vt Lisa 2).

Tähtvere planeering jälgib samuti moodsale aedlinnale iseloomulikke tunnuseid. Tähtvere maju on ehitatud 1930. aastatele omaselt funktsionalistliku ahitektuuri silmas pidades, kuid seda siiski lihtsustades (Raam 1990). Piirkonda iseloomustavad kaarjad tänavad, mida läbivad omakorda sirged tänavad (Miljööväertused kodulehekül, www.miljooala.ee). Olulise osa linnaosast moodustab õppe- ja teaduslinnak Maaülikooli ümber. Tähtvere linnaosa pindalaks on 250 hektarit, kus elab 2969 inimest

(Tartu Linnavalitsus 2013). Sellise asustustiheduse juures võib Tähtvere kategoriseerida keskmisest väiksema asustustihedusega Tartu linnaosaks (vt Lisa 2).

Supilinna iseloomustab sarnaselt Karlovale puitarhitektuur, mis on valdavalt pärit 19. sajandist. Tollel sajandil võis iga talupoeg ehitada krundile oma soovile vastava maja, seda kinnitab ka tänane Supilinna väline pilt, kus iga maja tundub olevat isemoodi, meenutades pigem küla kui linnaosa (Teedemaa 2010). Puithoonetel on märgata arhitektuursete vormide ja maitse mitmekesisust, viimasel kümnendil on aga paljud hooned unarusse jäetud. Supilinna nähakse lähitulevikus ühe ihaldusväärsima elurajoonina – kesklinna lähedus, looduspark ja jõe olemasolu. Tänapäeval on Supilinn koduks pigem vaesematele elanikele ja üliõpilastele ning kultuuriinimestele. (Tartu linna kodulehekül, www.tartu.ee) Viimasel aastakümnel on mitmed hooned saanud uue välimuse ja Supilinn ise muutumas hinnatud elupiirkonnaks (Männik 2002). Seda arvamust toetab ka fakt, et enamus Supilinnast kuulub miljööväärtusliku hoonestusala hulka (Miljööväärtused kodulehekül, www.miljooala.ee). Supilinna pindala on 48 hektarit, mis teeb sellest Tartu väikseima linnaosa. Piirkonnas elab aga 1836 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Järelikult on Supilinna näitel tegemist tihedalt asustatud Tartu linnaosaga (vt Lisa 2).

Vaksali piirkond oli 20. sajandi alguses üks Tartu eliitrajoonidest (Arman 1965). Linnaosa nimi vihjab ühele olulisemale objektile piirkonnas – raudteejaamale. Ehitustüübilt domineerivad väiksemad korterelamud (Kadarik 2012). Vaksali linnaosa pindala on 76 hektarit, väikseim linnaosa Supilinna järel, ning piirkonnas elab 3178 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Pindalast hoolimata on Vaksali linnaosa asustustiheduselt Annelinna järel teisel kohal (vt Lisa 2), tegemist on tihedalt asustatud Tartu linnaosaga.

Karlova oli 20. sajandi alguses, sarnaselt teistele linna äärealadega läänes ja edelas, oma arhitektuuri ja aeade rohkuse tõttu üks eelistatumaid piirkondi Tartus (Kant 1923). Karlova on ilmekas näide 20. sajandi algusele omasest puitarhitektuurist – omapärased vormid ja saelõike-ornamendi kaunistused (Tartu linna kodulehekül, www.tartu.ee). Karlova on Tartu suurim puidust linnaosa, kus peamiselt domineerivad kortermajad. Suur osa Karlovast on arvatud miljöövõõrtuslike hoonestusalade hulka (Miljööväärtused kodulehekül, www.miljooala.ee). Tänapäeval on Karlovast kujunenud hinnatud linnaosa – seal elab nii õppejõude, üliõpilasi, vanemaid ja peredega

inimesi. Karlova linnaosa suurus on 230 hektarit, kus elab 9016 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Karlova on tihedalt asustatud Tartu linnaosa (vt Lisa 2).

3.3.2. Äärelinn

Veeriku linnaosa on 1980. aastatel loodud eksperimentaale linnaosa – seal katsetati mitmeid selle ajaperioodi jaoks uusi planeerimislahendusi. Mitmed tuntud arhitektid kavandasid linnaossa uusi eramuid. (Tartu linna kodulehekül, www.tartu.ee) Veeriku linnaosa pindala on 281 hektarit, kus elab 5534 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Järelikult kategoriseerub Veeriku hõredalt asustatud Tartu linnaosaks (vt Lisa 2).

Maarjamõisa linnaosa on arenenud ülikoolilinnakuna – 20. sajandi alguses ehitas ülikool sinna kaks haiglat (Marksoo 2005). Sajandi teisel poolel laiendati linnaosa piire seoses vajadusega uue väikeelamumaa järele. Tänapäeval on lisaks raviasutustele Maarjamõisasse kujunemas ka tehnoloogialinnak. Maarjamõisa linnaosa pindala on 113 hektarit, kus elab 370 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Nende näitajate alusel on Maarjamõisa kõige hõredamalt asustatud Tartu linnaosa (vt Lisa 2).

Ränilinn on sarnasel Maarjamõisale kujunenud ülikoolilinnakuna. Hoonestustüübiks on valdavalt 5 korruselised korterelamud, mis on kaetud paneel ja silikaattellistega (Veiler 2013). Lisaks jäävad alale ridaemalud ja eramud. Korruselamud on paigutatud vabaplaneeringuliselt – hooned paiknevad ruudustikuliselt või paralleelselt, tekitades sisehoove. Hoonete vahele jääv ruum on terviklahendusega, ning valdavalt kasutusel parkimiseks. Haljasusaladelt domineerivad tühjad muruplatsid mõningate puude gruppidega. Maastik on avatud ja tasane, korrusmajade taga vaated rohumaale. (*ibid.* 2013) Ränilinna linnaosa pindala on 122 hektarit, kus elab 1730 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013), linnaosa võib pidada keskmisest hõredamalt asustatuks (vt Lisa 2).

Variku linnaosa valdavaks elamutüübiks on ühepere- kahepere- ning ridaelamud. Ropka linnaosas on võimalik kõrvuti leida paneel- ja pereelamuid. (Rüütel 2013) Variku linnaosa suurus on 77 hektarit, kus elab 1853 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Tartu linnaosade asustustiheduse võrlduses (vt Lisa 2) on tegemist keskmise tihedusega asustatud linnaosaga.

Ropka linnaosa planeeriti aedlinna tüüpi elurajoonina 20. sajandi alguspoolel ning valdavaks hoonetüübiks olid pereelamud. Ropka linnaosa pindala on 146 hektarit,

millel elab 5139 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013), järelkult on tegemist tihedalt asustatud Taru linnaosaga (vt Lisa 2).

Raadi-Kruusamäe pindala on 283 hektarit, millel elab 4563 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Selliste näitajate juures kategoriseerub Raadi-Kruusamäe keskmisest hõredama asustusega Tartu linnaosaks (vt Lisa 2).

Ihaste linnaosa kujunes välja 20. sajandi teisel poolel. Algselt oli Ihaste eelkõige tartlaste aianduspiirkond, kuhu oli lubatud ehitada vaid aiamaid ja suvilaid. Eramuehituseks sobivad maa-alad linna piires olid ammendumas, mistõttu otsustati rajada uus aedlinnaline Ihaste elurajoon. (Raam 1999) Nüüdseks on välja kujunenud püsisustus, kus leidub peamiselt eramajade kuid ka ridaelamuid ja väiksemaid kortereid. (Marksoo 2005). Ihaste linnaosa pindala on 424 hektarit, mis teeb sellest Annelinna järel ühe suurima linnaosa, piirkonnas elab 2413 elanikku (Tartu Linnavalitsus 2013). Samas on aga Ihaste asustustiheduselt üks hõredamalt asustatud linnaosi Tartus (vt Lisa 2).

Ropka tööstuse linnaosas algas tööstuse korrastatud paigutamine 20. sajandi alguspoolel seoses raudtee ehitamisega, mis ühendas piirkonna jõesadamaga (Kärner 2013). Ka tänapäeval on piirkonnas mitmeid kaubandus-, laondus-, autoteenindus- ja muid ettevõtteid. Lisaks planeeriti piirkonda ka Taga-Karlova jätkuna aedlinnaline eramupiirkond (Raam 1999). Ropka Tööstuse linnaosa pindala on 354 hektarit, kus elab 2467 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Samadel andmetel kategoriseerub Ropka tööstuse piirkond üheks hõredaimalt asustatuimaks Tartu linnaosaks (vt Lisa 2).

3.3.3. Nõukogude pärand

Annelinn planeeriti lähtuvalt Tartu üldplaneeringust ning tegemist on 20. sajandi suurima planeeringuga Tartu linnas. Linnaossa planeeriti viie- ja üheksakorruselised planeelamud ning sõudekanal ja tiik. Lisaks elamutele planeeriti ka kõik igapäevaeluks vajalikud teenindusastused, mida leiab Annelinnast rohkest ka tänapäeval. (Marksoo 2005) Annelinnas elab pea kolmandik Tartu elanikkonnast (Aro 2008). Annelinn on pindalalt Tartu suurim linnaosa, võttes enda alla 540 hektarit, millel elab 27 237 elanikku (Tartu Linnavalitsus 2013). Tartu linnavalitsuse (2013) andmeil on Annelinn Tartu kõige suurema asustustihedusega linnaosa (vt Lisa 2), kus elab 27,66 % tartlastest.

Jaamamõisa linnaosa kujunes välja seoses sõjaväelennuvälja loomisega Raadile II maailmasõja järel – selle lähedusse tekkis eraldi sõjaväelinnak ehk pragune Jaamamõisa linnaosa (Mällo 1995). Lennuvälja lainemine ja funktsioonide mitmekesistumine lõi vajaduse rajada piirkonda viiekorruselisi paneelelamuid. Linnaosa iseloomustab nõukogude perioodil ehitatud paneelmajade rohkus, samuti hoonete halb tehniline seisukord ning kesine taristu. (*ibid.* 1995) Jaamamõisa linnaosa pindala on 149 hektarit, millel elab 3261 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Järelikult on Jaamamõisa keskmise tihedusega asustatud Tartu linnaosa (vt Lisa 2).

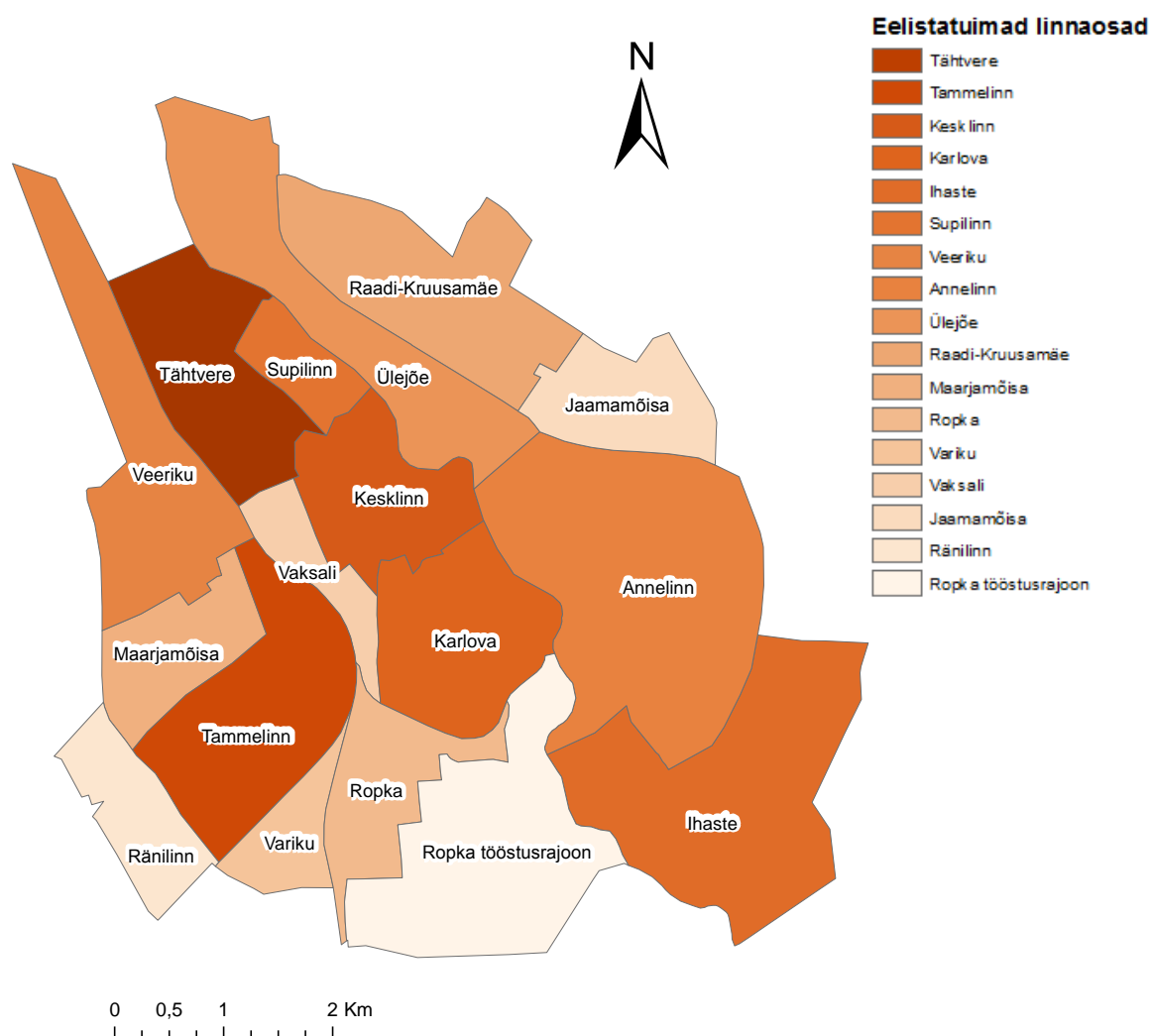
Ülejõe oli kunagi agulipiirkond, mis II maailmasõja ajal suurel määral hävines (Marksoo 2005). Tänapäeval on linnaosas nii planeelelamuid kui uusi kortermaju, lisaks nii renoveeritud kui lagunevaid maju. Ülejõe linnaosa pindala on 302 hektarit, kus elab 8161 inimest (Tartu Linnavalitsus 2013). Tartu linnaosade võrdluses on Ülejõe puhul tegemist keskmise tihedusega asustatud linnaosaga (vt Lisa 2).

4. Tulemused

4.1. Linnaosade maine

4.1.1. Positiivne maine

Kõige kõrgema hinnangu elukohaks sobivuselt said küsitluses osalenud tartlaste seas aedlinnalised Tähtvere ja Tammelinn (vt Joonis 3) – mõlema linnaosa punktiskoor (Lisa 3) edestab kolmandale kohale asetuvad Kesklinna märgatavalt. Järgneva tasavärgise grupi moodustavad Kesklinn, Karlova ja Ihaste linnaosa. Supilinn, Veeriku ning Annelinn on samuti linnaosa eelistuselt väga sarnase hinnanguga. Neljanda grupi moodustavad Ülejõe, Raadi-Kruusamäe, Maarjamõisa ning Ropka linnaosa. Elupaigaks sobivate piirkondade järjestuse viimase osa moodustavad Variku, Vaksali, Jaamamõisa, Ränilinn ning Ropka Tööstuse. Elukohaks sobivana märgiti kõiki Tartu linnaosi. Esimeste seas on positiivse mainega piirkondadest ära toodud siselinnalised piirkonnad, kuid ka nõukogude pärandina säilunud Annelinn. Järgnevalt analüüsitakse põhjuseid, miks on just Tähtvere, Tammelinn ning Kesklinn kõige kõrgemalt hinnatud.

Joonis 3. Elukohana eelistatuimad linnaosad „Tartu ja tartlased 2013“ andmetel – värvi tumedus näitab kõrgemat eelistust.

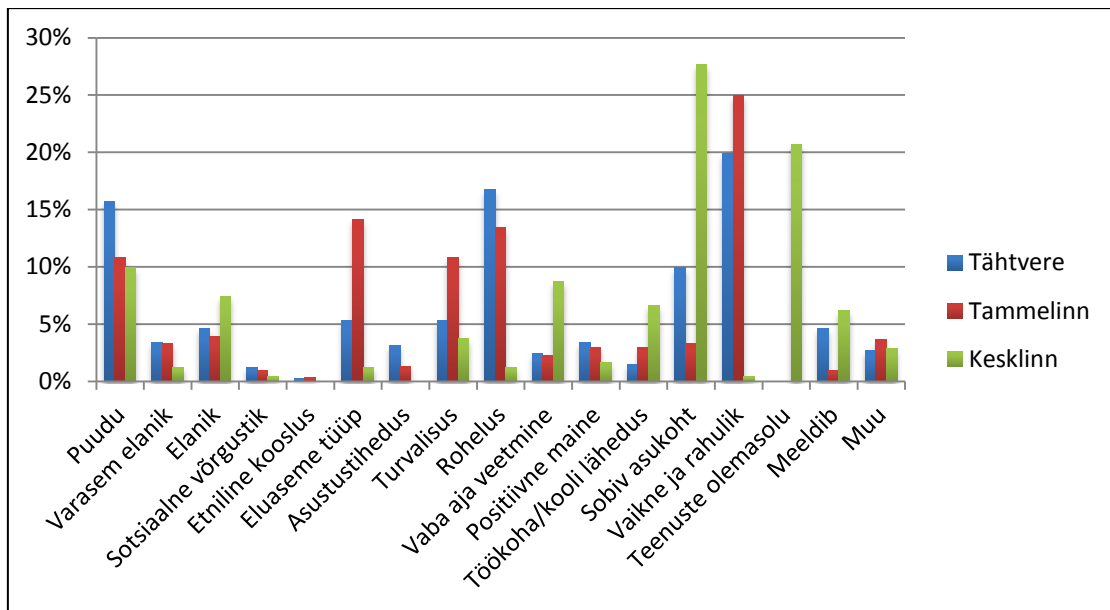
„Tartu ja tartlased 2013“ uuringule vastanutel oli võimalik põhjendada, miks üht või teist linnaosa eelistatakse. Käesolevas töös otsustati valida välja kolm kõige kõrgemalt hinnatud linnaosa, mille eelistuse põhjuseid analüüsida. Vastuseid uurides selgusid 17 kategooriat, mille alla oli võimalik kõik põhjendused jaotada (vt Joonis 4). Kolme linnaosa kokkuvõttes hinnati kõige enam piirkondade rahulikkust ja vaikust (45,2%), Kesklinnas on sellel faktoril aga väga madal väärtus (0,4%). Järgnevalt on hinnangu oluliseks mõjutajaks piirkonna asukoht (40,9%). Füüsilistest linnaosa tunnustest peetakse oluliseks roheluse olemasolu (31,4%) ning eluasemete tüüpi (20,7%). Kõigi kolme linnaosa eelistatuse peamised põhjused aga ei ole omavahel vastavuses, mistõttu

on neid alljärgnevalt kirjeldatud. Oluline on märkida, et väga suur on ka puuduvate vastuste osakaal (36,5%).

Tähtvere kõrge hinnangu põhjenduseks on toodud piirkonna rahulikkust ning vaikust (19,9%), roheluse olemasolu (16,7%), parkide ja üldise haljastuse näol, ning sobivat asukohta (9,9%), mis on kesklinnale lähedal kuid piisavalt kaugel, et lärm ei kostuks. Oluliseks on peetud ka eluaseme tüüpi (5,3%), mille puhul hinnatakse suurte aedadega madalaid eramaju. Samaväärne tähendus on antud ka piirkonna turvalisusele (5,3%). Väiksema osakaaluga on märgitud linnaosa positiivset mainet (3,4%), piirkonna madalat ausutustihedust (3,1%) ning vaba aja veetmise võimalusi (2,4%). Mitmed vastanud omavad piirkonnaga varasemat kokkupuudet, kas kunagise (3,4%) või praeguse elanikuna (4,6%) ning hindavad isikliku kogemuse tõttu piirkonda kõrgelt.

Tammelinna eelistatuse puhul on võimalik märgata nelja tunnuse ülekaalu. Tammelinn on hinnatud rahuliku ja vaikse linnaosana (24,9%), kus asub palju madalaid aedadega eramaju (14,1%) ja palju rohelust (13,4%) ning lisaks on oluline ka piirkonna turvalisus (10,8%). Vähemolulistena on ära toodud ka Tammelinna sobiv asukoht (3,3%) kesklinna läheduses, positiivne maine (3,0%) ning töökoha või kooli lähedus (3,0%) sellele piirkonnale. Sarnaselt Tähtverele on ka Tammelinna puhul põhjusena toodud isiklik kogemus piirkonnaga, kas varasema (3,3%) või praeguse elanikuna (3,9%).

Kesklinna positiivne reputatsioon on kujunenud eelkõige tulenevalt asukohast (27,7%) ning erinevate teenuste ja asutuste olemasolust (20,7%). Eraldi on aga välja toodud ka lisaks teenuste olemasolule erinevad vaba aja veetmise võimalused (8,7%) piirkonnas ning töökoha või kooli lähedus (6,6 %) Kesklinnale. Lisaks asukohapõhiste tunnustele on välja toodud turvalisus (3,7%). Ka Kesklinna puhul on üheks eelistatuse põhjus varasem kogemus piirkonnaga, praeguse (7,4%) või varasema (1,2%) elanikuna.

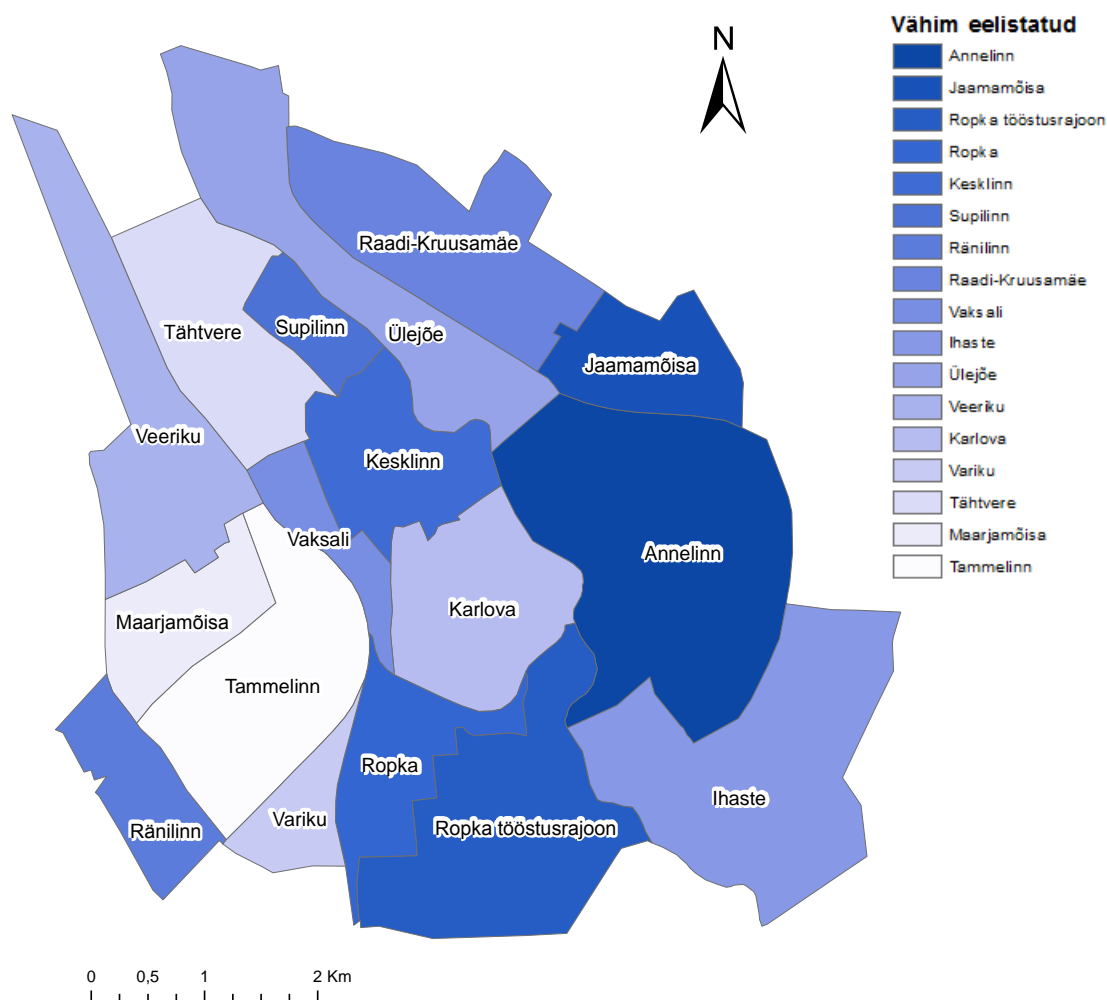

Joonis. 4. Positiivse maine põhjendused

Järelikult on linnaosa positiivset mainet mõjutavatest funktsionaalsetest faktoritest kõige olulisem linnaosa asukoht ning samuti on välja toodud vaba aja veetmise võimalused, teenuste olemasolu ning kooli või töökoha lähedust piirkonnale. Füüsilistest faktoritest on määravaim linnaosa rohelus, millele järgneb eluaseme tüüp ning asustustihedus. Piirkonna sotsiaalsetest tunnustest omavad mainele kõige suuremat mõju linnaosa vaikus ja rahulikkus, lisaks ka turvalisus ning seejärel etniline kooslus ja sotsiaalse võrgustiku olemasolu. Omaette sotsiaalsete faktorite grupina on määravaks saanud ka varasem kogemus piirkonnaga, nii praeguse kui ka varasema elanikuna.

4.1.2. Negatiivne maine

Elukohaks mitesobiva piirkonna hinnangu said „Tartu ja tartlased“ 2013 uuringu põhjal eelkõige Annelinn, Jaamamõisa ja Ropka Tööstuse piirkond (vt Joonis 5). Annelinna punktiskoor (vt Lisa 3) ebasobiva linnaosa on märkmisväärselt kõrgem teisele kohale asetunud Jaamamõisa piirkonnast, kuid mõlema puhul on tegemist nõukogude pärandina säilunud linnaosaga. Väiksemate vahedega on negatiivse mainega lisaks Ropka Tööstuse piirkonnale ka Ropka ja Supilinna linnaosad. Negatiivse hinnangu on saanud järjestuselt järgnevad linnaosad: Kesklinn, Ränilinn, Raadi-Kruusamäe, Vaksali, Ihaste, Ülejõe, Veeriku, Karlova, Variku, Tähtvere, Maarjamõisa ja Tammelinn. Miinuspunkte on antud kõigile Tartu linnaosadele. Järgnevalt on uuritud kolme negatiivseima hinnangu saanud linnaosade reputatsiooni põhjuseid.

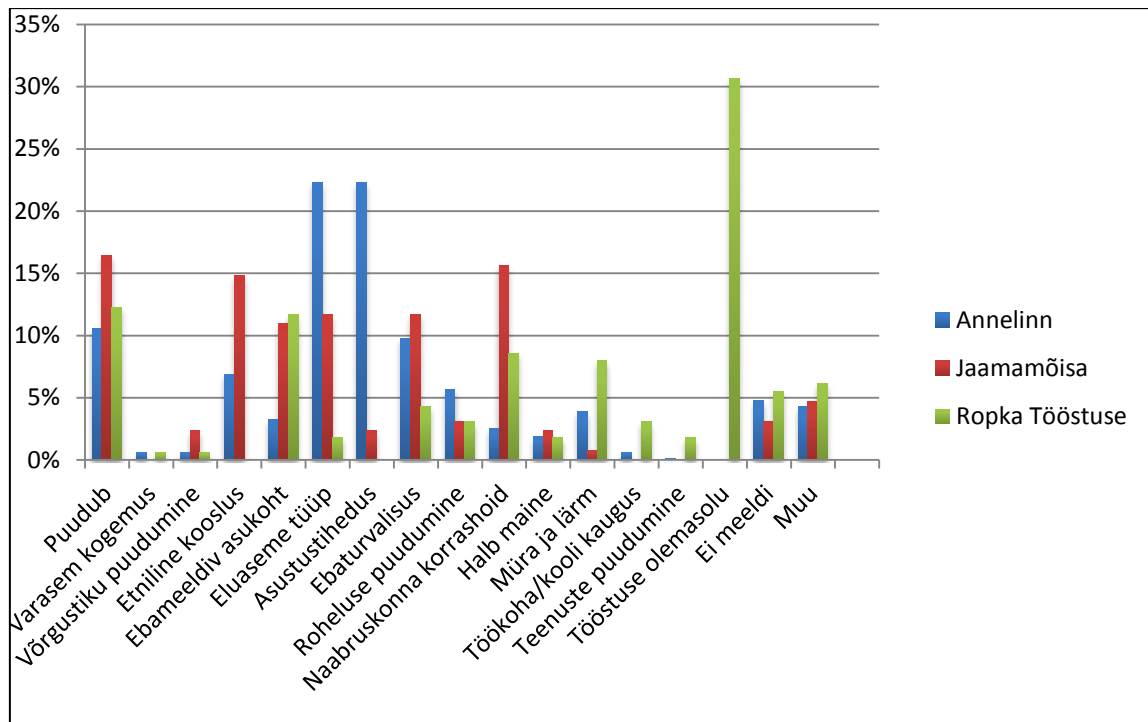
Joonis 5. Elukohana vähim eelistatud linnaosad „Tartu ja tartlased 2013“ andmetel – värvi tumedus näitab madalaimat eelistust.

Kolme negatiivseima hinnangu saanud linnaosa uurides selgus, et põhjendused on võimalik kateoriseerida 17 tunnuse alla, mis vastavad ka positiivse hinnangu põhjuste uurimise kategooriatele (vt Joonis 6). Annelinna, Jaamamõisa ja Ropka tööstuse piirkondade negatiivse reputatsiooni analüüsimisel kujunes olulisema põhjusena välja eluaseme tüüp (35,9%), järgnes vaid Ropka tööstuse piirkonnas tööstuse olemasolu (30,7%) ning kolmandana naabruskonna korrashoid (26,7%). Kolme linnaosa puhul on aga märgata erinevaid negatiivse hoiaku põhjuseid, mistõttu on neid alljärgnevalt eraldi kirjeldatud.

Annelinn on negatiivse hinnangu saanud eelkõige tulenevalt üksteisele liiga lähedal asuvatest korrusmajadest (22,3%), mistõttu on piirkonnas väga kõrge asustustihedus (22,3%). Annelinna peetakse eaturvaliseks (9,8%) nii kriminaalse tegevuse kui ka eeldatava narkomaania tõttu. Mitmetele vastanutele ei meeldi Annelinna elanike seas suure osakaalu moodustavad vene rahvusest inimesed (etniline kooslus 6,9%). Piirkonna füüsiliste tunnuste kirjeldamisel on oluline roheluse puudus (5,6%).

Jaamamõisa linnaosa on pälvinud negatiivse hinnangu eelkõige viiel põhjusel. Mitmete vastanute jaoks on piirkond räpane ning leidub lagunevaid maju, mis jätavad korratu mulje (15,6%). Olemasolevad majadest on negatiivse mainega korrusmajad (11,7%). Füüsilistest tunnustest on veel märgitud linnaosa ebameeldivat asukohta (10,9%). Sotsiaalsetest tunnustest on ebameeldiva reputatsiooni põhjenduseks etniline kooslus (14,8%) ehk vene rahvusest elanike osakaal ning ebatutvalisus ja kuritegevuse olemasolu (11,7%).

Ropka tööstuse linnaosa negatiivne reputatsioon tuleneb eelkõige tööstuse (30,7%) olemasolust piirkonnas, järgnevatel põhjustel on väiksem osakaal. Ebameeldivana on kirjeldatud linnaosa kauget asukohta (11,7%) ning korrashoidu (8,6%). Tulenevalt tööstusest on negatiivse hinnangu põhjuseks ka müra ja lärm (8,0%). Järelikult on Ropka tööstuse piirkonna negatiivse hinnangu aluseks eelkõige piirkonna füüsilised tunnused.

Joonis 6. Negatiivse maine põhjused

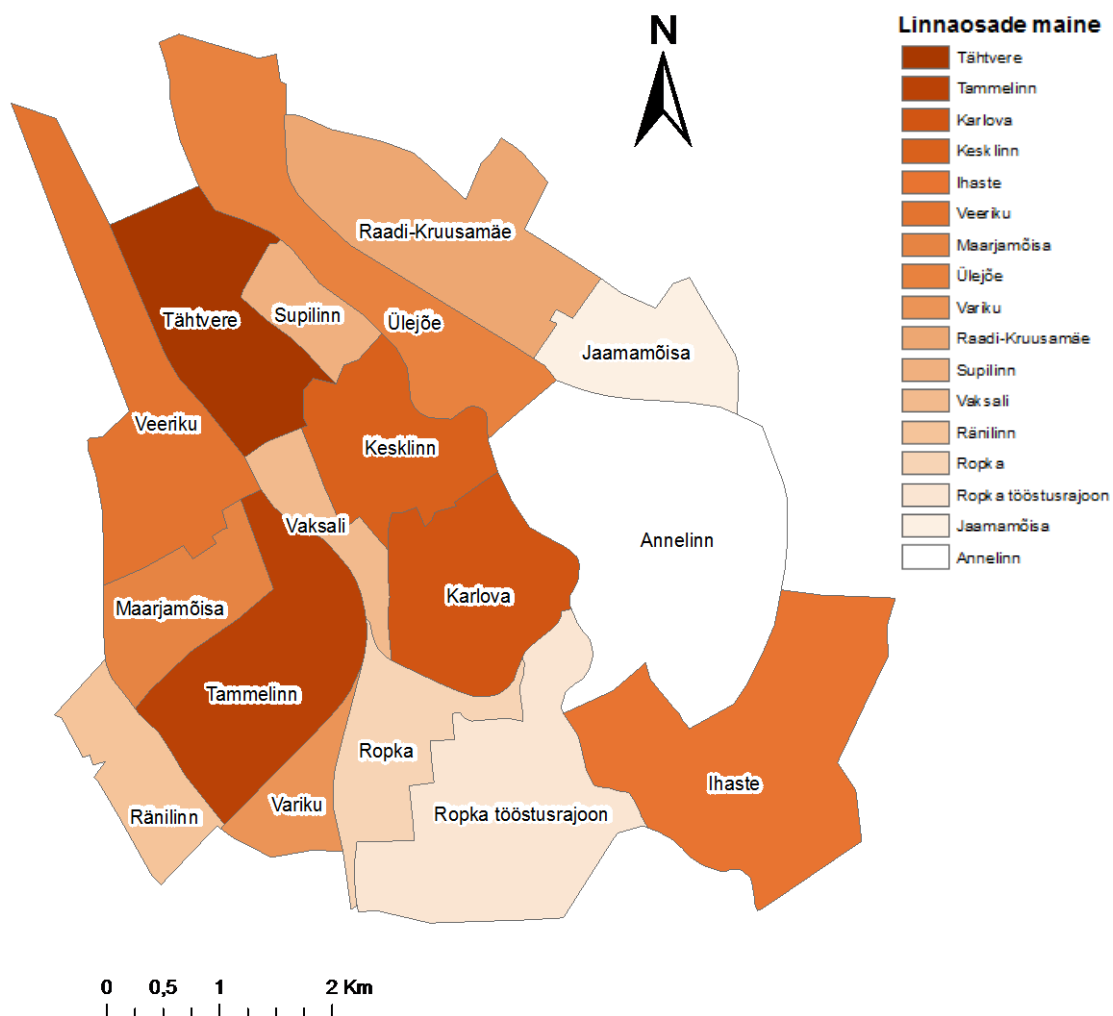
Kokkuvõttes said funktsionaalsetest piirkonna negatiivset mainet kujundavatest faktoritest kinnitust ebameeldiva asukoha, töökoha või kooli kaugus piirkonnast ning teenuste puudumise mõju. Kõige olulisem funktsionaalne tunnus on tööstuse olemasolu piirkonnas, sellega on seotud ka müra ja lärm. Füüsilistest linnaosa tunnustest on määravaimad asustustihedus, naabruskonna korrashoid ning roheline puudumine. Sotsiaalsetest tunnustest on negatiivse maine tekitajaks piirkonna ebaturvalisus, etniline kooslus, üldine halb maine ning vastaja sotsiaalse võrgustiku puudumine piirkonnas.

4.1.3. Linnaosade liidetud maine

Eelnevalt on kirjeldatud linnaosade, kas positiivset või negatiivset reputatsiooni tartlaste seas. Järjestamiseks kõik linnaosad reputatsiooni alusel hierarhiasse on vajalik liita nii positiivsed kui negatiivsed hinnangud (vt Lisa 3). Seeläbi jäävad kõrgeima reputatsiooniga linnaosadeks ülekaalukalt siiski aedlinnalised Tähtvere ja Tammelinn (vt Joonis 7), kuid kolmandana ei järgne enam Kesklinn vaid Karlova, tulenevalt Kesklinnale antud negatiivsete hinnangute suuremast osakaalust. Positiivse mainega linnaosadest esimesed neli on siselinnalised piirkonnad, ning neile järgneb äärelinnaline, eramajade poolest tuntud, Ihaste. Lisaks on esimese 9 positiivse mainega piirkonna seas mainitud ka äärelinnalisi Veerikut, Maarjamõisa ja Varikut. Need linnaosad on järjestuses üsna kesksel kohal, kuna tulenevalt oma äärelinnalisest

asukohast puudub linnaelanikel nende piirkondade kohta informatsioon, ning seeõttu ei osata piirkonna mainet hinnata ei positiivseks ega negatiivseks. Sarnasena on võimalik välja tuua ka siiski negatiivse hinnangu saanud Raadi-Kruusamäe ja Ränilinna.

Siselinnalistest piirkondadest on allapoole positiivse maine joont jäänud ainult Supilinn ning Vaksali. Supilinna puhul võib põhjenduseks tuua mitmed lagunevad majad, mis mõjutavad piirkonna üldist esteetikat ning Vaksali puhul väga tihedat asustust ja rongiliikluse olemasolu. Negatiivseima mainega piirkonnad Tartus on uuringu alusel Annelinn ning Jaamamõisa. Mõlema puhul on tegemist nõukogude perioodil planeeritud linnaosadega. Annelinna negatiivse maine peamiseks aluseks on liiga tihe asustatus ning eluasemetüüp ehk korrusmajad. Tulenevalt tööstuse olemasolust on negatiivne maine omistatud ka Ropka Tööstuse piirkonnale.

Joonis 7. Linnaosade järjestus mainest lähtuvalt „Tartu ja tartlased 2013“ andmetel – värvi tumedus näitab kõrgemat maniet.

4.2. Demograafiliste, rahvuslike ja majanduslike näitajate mõju mainele

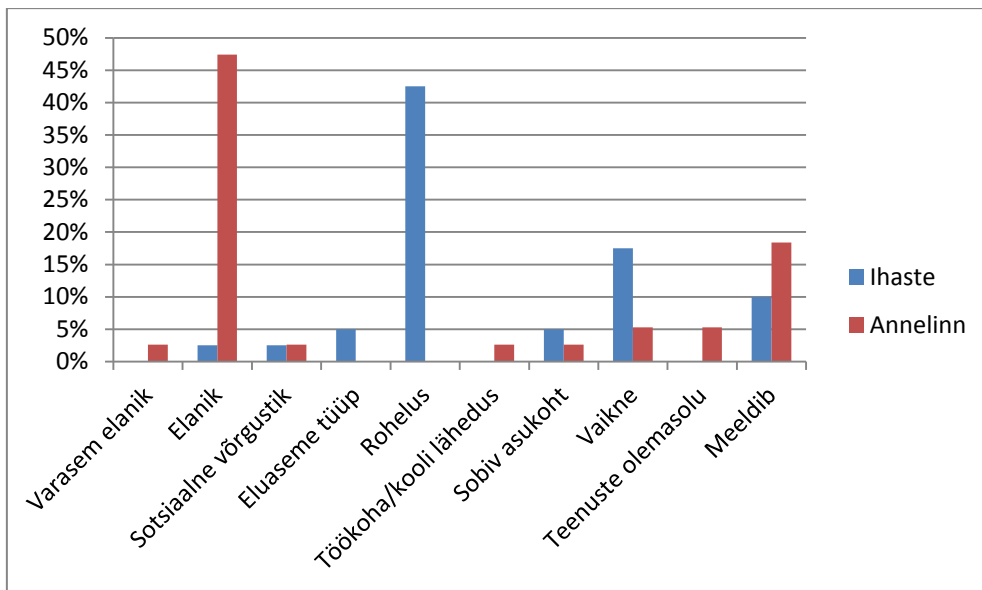
4.2.1 Vanus

Vanuse mõju linnaosade maine hinnangule põhjustab ühe-kahe kohalist muutust reputatsiooni hierarhias (vt Lisa 4). Kõik kolm vanusegruppi hindasid positiivseimalt Tähtvere, Tammelinna ning Karlova piirkonda. Neljandale kohale asetub 40 – 64 aastaste seas Ihaste, kuni 39 aastaste ning vanemate kui 65 aastaste seas on sama hinnangu pälvinud Kesklinna piirkond. 40 aastaste ning vanemate arvamus erinevate linnaosade kohta on üldjoontes sarnane, erinevusi on võimalik märgata võrlduses noorema grupiga. Näiteks hindavad kuni 39 aastased elanikud Supilinna madalamalt kui vanemad tartlased. Negatiivseim hinnang on ülekaalukalt kõigi vanuserühmade seas Annelinnal. Kuni 64 aastaste elanike seas järgnevad Annelinnale Jaamamõisa ja Ropka Tööstuse piirkond. 65 aastaste ning vanemate seas on aga Ropka Tööstuse piirkond negatiivsema mainega kui Jaamamõisa.

4.2.2. Rahvus

Vastanute rahvusel on oluline mõju linnaosade mainele (vt Lisa 5). Eestlased hindavad kõrgelt varasemalt esiletoodud Tähtvere, Tammelinna ning Karlovat, millele järgnevad Kesklinn, Ihaste ja Veeriku. Negatiivseim maine on eestlaste jaoks Annelinnal, Jaamamõisal ja Ropka Tööstuse piirkonnal. Erinevalt eestlastest on venelaste seas kõige kõrgema mainega Ihaste linnaosa, millele järgneb Annelinn ning alles seejärel Tähtvere, Tammelinna ning Kesklinn. Negatiivsima reputatsiooniga piirkonnaks on venelaste jaoks Supilinn, mis on eestlaste jaoks üheksandal kohal. Supilinnale järgneb Vaksali linnaosa ning kolmandal kohal negatiivse maine poolest on nii eestlaste kui venelaste jaoks Ropka Tööstuse piirkond.

Venelaste hinnangu uurimisel Tartu linnaosade mainele on märgata väga suurt erinevust eelnevate tulemustega, mistõttu on analüüsitud ka põhjuseid, miks vene rahvusest inimesed Ihastet ning Annelinna elupaigana eelistavad (vt Joonis 8). Ihastet eelistatakse eelkõige linnaosa looduse tõttu (42.5%), kuid oluline on ka piirkonna rahulikkus ja vaikus (17,5%). Annelinna kõrgelt hindavad vene rahvusest inimesed peamiselt ise ka elavad selles piirkonnas (47,4 %).

Joonis 8. Vene rahvusest inimeste eelistatuid linnaosade hinnangu põhjused

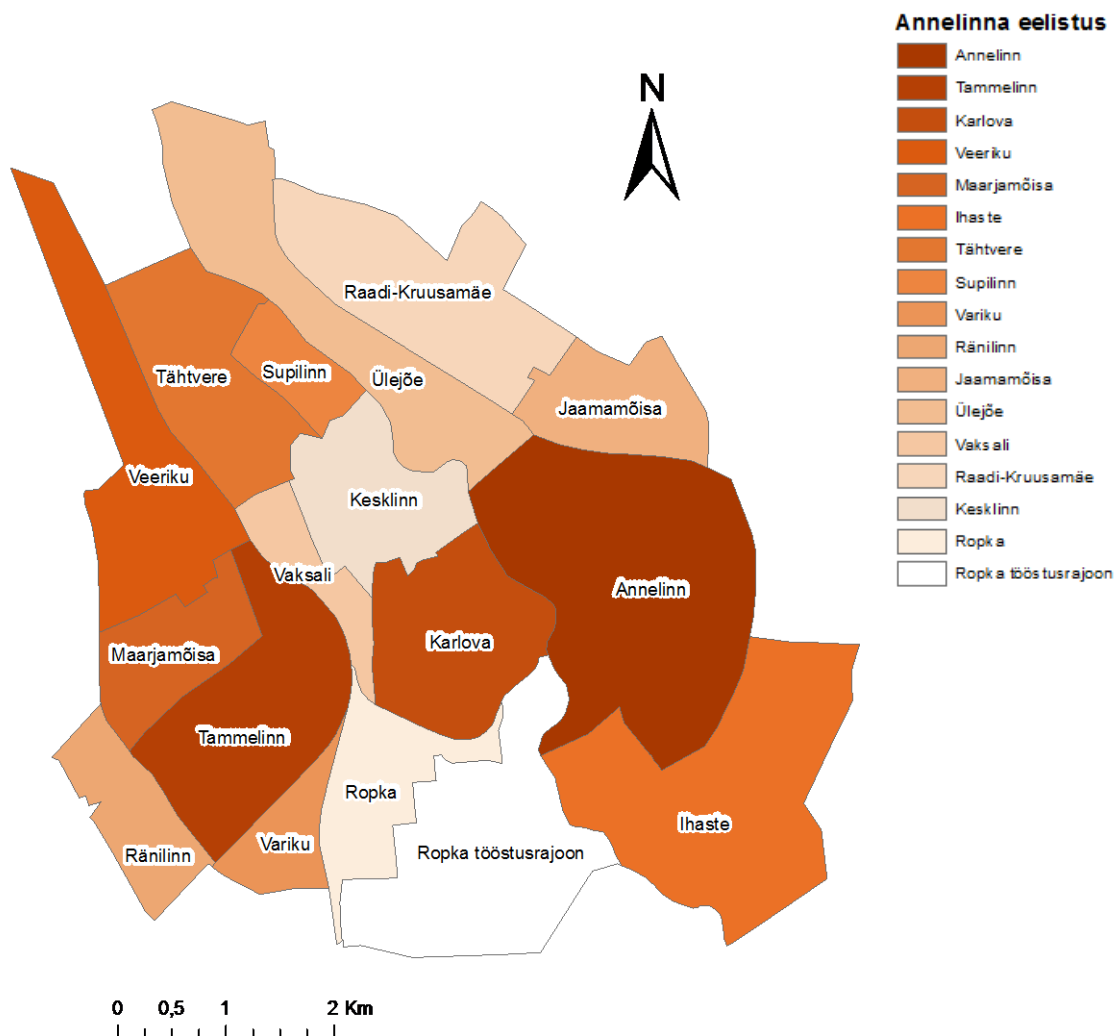
4.2.3. Sissetulek

Leibkonna keskmise kuu sissetuleku alusel jaotati vastanud gruppidesse (vt Lisa 6) kuni 640 eurot kuus, 641 kuni 1280 eurot kuus ning üle 1281 euro kuus. Taaskord hindasid kõik grupid positiivseima mainega piirkonnaks Tähtvere ning Tammelinna. Sissetulek põhjustab enamus linnaosade mainelises järjestuses vaid ühe või kahe kohalist muutust. Olulisem on näiteks Supilinna maine, mis on kõrgem kuni 640 eurot kuus teenivate inimeste seas võrreldes suurema sissetulekuga vastanutega. Kõikide vastanute jaoks on ebameeldivaima mainega Annelinn, millele 641 eurot ja enam teenivate inimeste jaoks järgneb Ropka Tööstuse ning seejärel Jaamamõisa, vähem kui 641 eurot kuus teenivate inimeste jaoks on nende kahe linnaosa järjestus vastupidine. Punktiline vahe on aga niivõrd väike, et kokkuvõttes on Ropka Tööstuse ja Jaamamõisa maine siiski üsna sarnane kõikide sissetulekugruppide jaoks.

4.3. Sisene ja väline reputatsioon

4.3.1. Annelinna näitel

Selgitamaks välja, kas Tartu linnaosade puhul on märgata linnaosade sisemise ja välise reputatsiooni erinevust, analüüsiti esimesena negatiivseima mainega linnaosa - Annelinna. Annelinna elanike jaoks on kõige meeldivama mainega piirkonnaks justnimelt endi elupaik ehk siis Annellini (vt Lisa 7). Järgneb Tammelin, Karlova, Veeriku, Maarjamõisa, Ihaste ning alles seejärel kogu Tartu seisukohast positiivseima mainega Tähtvere. Ebameeldivaima linnaosa maine on omistatud Ropka Tööstusele, millele järgneb Ropka linnaosa ning, erinevalt ülejäänud tartlaste arvamusest, Kesklinn. Annelinlased hindavad ülejäänud tartlastest kõrgemalt Annelinna ning madalamalt Tähtvere, Ropka, Kesklinna ning Raadi-Kruusamäe linnaosa.

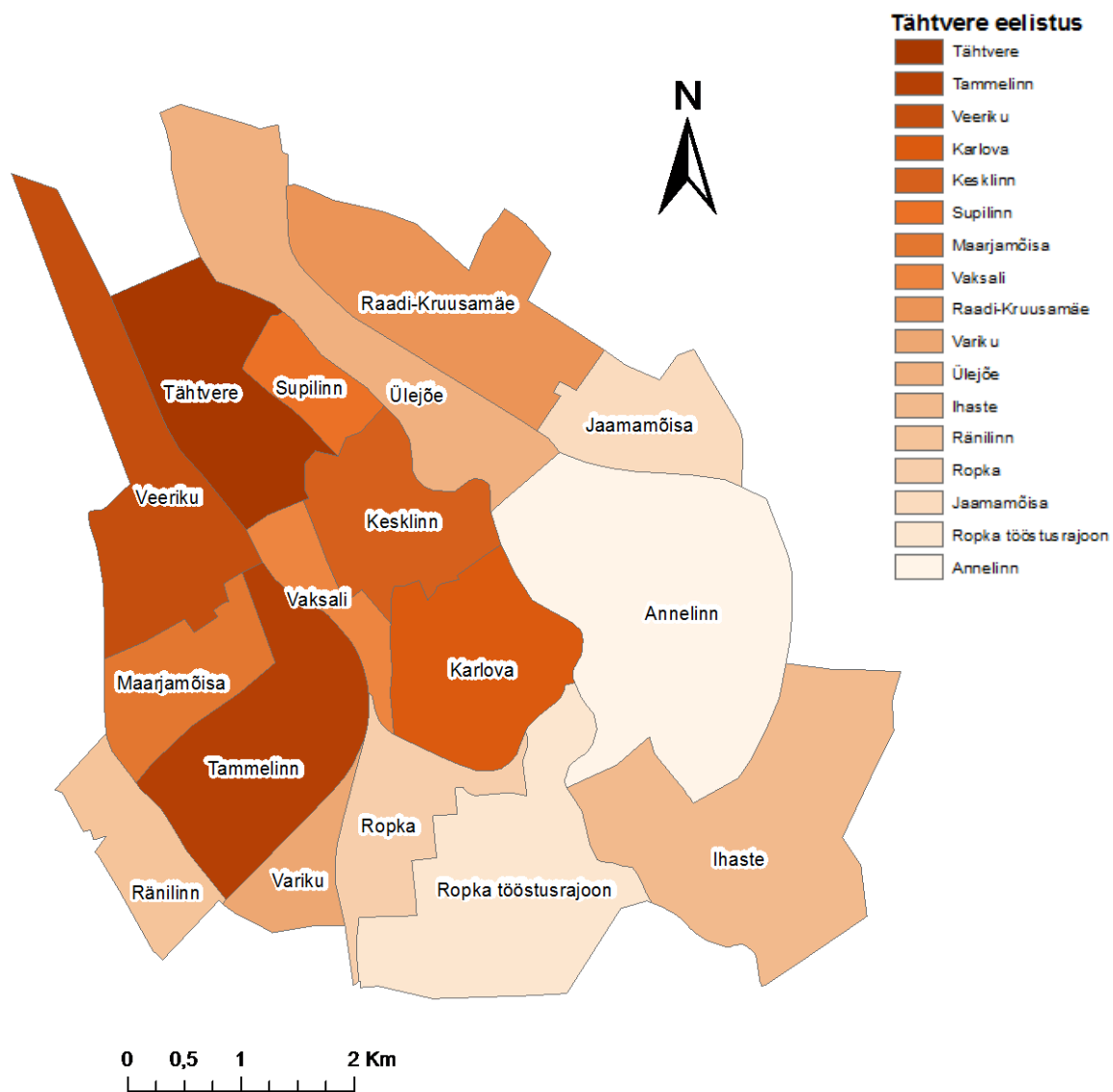

Joonis 9. Annelinna elanike nägemus linnaosade mainetest. Tumedam toon näiteb kõrgemat hinnangut.

Lisaks uuriti Annelinna näitel, kuivõrd oluline on linnaosas elamise aeg oma linnaosa hinnangu kujunemisel. Selleks jaotati Annelinna elanikud vanuseliselt nelja gruppi, tagamaks vastuste omavaheline võrreldavus, jälgiti, et igas vanusegrupis oleks sama arv inimesi. Esimese grupi moodustavad Annelinnas kuni 3 aastat elanud inimesed, teise grupi Annelinnas 4 -11 aastat elanud inimesed, kolmanda grupi Annelinnas 12-25 aastat elanud inimesed ning neljanda grupi Annelinnas 26 ning rohkem aastaid elanud inimesed. Eraldi on vaatluse all ka inimesed, kes on veetnud kogu elu Annelinnas. Seejärel vaadeldi, mitu korda on elanikud maininud Annelinna kolme kõige enam eelistatud linnaosa hulgas (vt Lisa 9). Selgus, et kuni 3 aastat Annelinnas elanud inimestest on linnaosa eelistatuimate seas välja toonud 36 % vastanutest, 4-11 aastat piirkonnas elanud vastanutest eelistab seda 41%, 12-25 aastat elanud vastanutest 67% ning 26 aastat ja enam piirkonnas elanud vastanutest 51%. Järelikult on võimalik väita, et Annelinnas elatud aastad mõjutavad elanikku piirkonnale hinnangu andmisel positiivselt ning aastate hulk pigem tõstab hinnangut. Eraldi on võimalik uurida inimesi, kes on elanud Annelinnas kogu elu, küll aga ei ole teada täpne aastate arv, nendest vastanutest eelistab Annelinna 47%.

4.3.2. Tähtvere näitel

Analüüsides Tähtvere elanike hinnanguid Tartu linnaosade mainele selgus (vt Lisa 8), et kõige kõrgemalt hinnatakse siiski oma naabruskonda ehk Tähtvere linnaosa (vt Joonis 10). Järgneb arhitektuurilt ning planeeringult sarnane Tammelinna ning kõrval paiknev Veeriku. Meeldiva mainega on ka puitarhitektuurilised Karlova ning Supilinn ja asukohalt oluline Kesklinn. Negatiivseima hinnangu pälvivad sarnaselt ülejäänud tartlaste arvamusele Jaamamõisa, Ropka Tööstuse ja Annelinna linnaosa. Võrreldes tartlaste mainehinnangutega on Tähtvere elanike seas kõrgemal kohal Veeriku, Supilinn ning Vaksali. Madalama hinnangu on aga pälvinud Ihaste ja Ülejõe linnaosad.

Joonis 10. Tähtvere elanike nägemus linnaosade mainetest. Tumedam toon näitab kõrgemat hinnangut

5. Arutelu

Küsimustiku „Tartu ja tarlased 2013“ tulemuse põhjal uuriti linnaosade erinevat mainet ning selle kujunemist. Esimesena selgitati välja, millised linnaosad on tartlaste seas positiivse ning negatiivse mainega, järjestades need vastavalt arvutatud punktiskoorile. Positiivseima mainega on aedlinnalised Tähtvere ja Tammelin, järgnevad siselinnalised Karlova ja Kesklinn. Selline eelistus kinnitab ka varasemaid Tartu käsitlevate uuringute tulemust (Rüütel 2013, Aro 2008), mille kohaselt positiivse mainega piirkonnad on jätkuvalt Tammelin ja Tähtvere. Tulemus kattub samuti Utrechti tehtud uuringuna (Permentier *et al.* 2008), mille kohaselt on positiivseima mainega piirkonnad, kus asuvad visuaalselt atraktiivsed eramajad, mis on ehitatud aastatel 1900 – 1930. Aedlinnades on võimalik tajuda mingit piirkonda, enamasti kodu, isikule kuuluvana. Kesklinn on nimele omaselt juurdepääsetav kõikide linnaelanike jaoks, ning seetõttu ka varasemate uuringute alusel positiivse mainega piirkond (Johnson 1972). Positiivse mainega linnaosade hulgas on mitmed siselinnalised linnaosad, sellest tulenevalt võib järeldada, et Tartu elanike seas omavad positiivset mainet siselinnalised linnaosad, kus leidub eramaju, mis on enamasti valmistatud puidust. Jätkuvad uuringud on aga olulised, kuna füüsilisele keskkonnale omistatud sotsiaalsed väärtused ei ole staatilised (Knox 1995).

Linna äärealadel asuvad naabruskonnad võivad olla ülejäänud linnaelanike jaoks tundmatud ning pälvida ainuüksi seeläbi negatiivse reputatsiooni hinnangu (Hastings & Dean 2003, Johnston 1973), Tartu näitel on moodustunud grupp linnaosi, Veeriku, Maarjamõisa, Variku ja Raadi–Kruusamäe, mis on saanud üsna neutraalse hinnangu. Võib eeldada, et nende äärelinnaliste piirkondade kohta ei oma kõik tartlased väga palju informatsiooni, mille alusel piirkondade mainet hinnata.

Negatiivseima maine on küsitlud tartlased omistanud ülekaalukalt Annelinnale, millele järgnevad Jaamamõisa ja Ropka Tööstuse. 1986. aastal ehk ehitamisjärgselt oli Annelinn üks eelistatumaid linnaosi Tartus (Tartu linna kodulehekül, www.tartu.ee), kuid see maine on 2013. aastaks kadunud. Annelinna ja Jaamamõisa näol on tegemist nõukogude perioodist pärinevate linnaosadega. Nende kahe piirkonna kirjeldused on sarnased 2008. aastal Utrechti tehtud linnaosade maine uuringus negatiivsemaid hinnanguid pälvinud linnaosadega (Permentier *et al.* 2008). Mõlema linna negatiivsema mainega linnaosade ühisjooneks on äärelinnaline asukoht ning tihe asustus suurte

korrumajadega, millest enamus on ehitatud aastatel 1954 – 1975. Tihe asustatus ning korrumajaline eluasemetüüp võivad keskkonnapsühholoogiast lähtuvalt põhjustada üleasustuse stressi, mis tuleneb pidevast inimestega kontaktis olemisest (Heidmets 1981). Teise põhjusena võib välja tuua asjaolu, et kui inimesed ei suuda ennast linnaosa sotsiaalse keskkonnaga samastada, ei suuda nad samastada ennast ka piirkonna füüsilise keskkonnaga (Heidmets 1981). Ropka Tööstuse linnaosa negatiivne maine tuleneb tööstuse olemasolust piirkonnast, mis tõestab ka Ilmonen (1991) arvamust, mille kohaselt on tööstusrajoonid kõige ebameeldivamateks piirkondadeks.

Järgnevalt uuriti, millised linnaosa tunnused on Tartus määravad linnaosa negatiivse või positiivse maine kujunemisel. Funktsionaalsetest linnaosa tunnustest on kõige olulisem asukoht (Hastings & Dean 2003) ja tööstuse olemasolu ning seejärel on olulised ka töökoha või kooli lähedus ning teenuste olemasolu (Permentier *et al.* 2008). Füüsilistest tunnustest on mõjutavad eluaseme tüüp, asustustihedus, naabruskonna korrashoid ning roheline. Samal arvamusel on ka Knox (1995) ning mitmed teised teadlased (Garcia-Mira *et al.* 1997), kes leidsid, et eluaseme arhitektuuriline lahendus ja kvaliteet mõjutavad inimese hinnangut. Ilmoneni (1996) sõnul on füüsilised faktorid nagu piirkonna roheline ja looduslikkus väga olulised hea maine tekkimiseks. Sotsiaalsetest faktoritest on olulised linnaosa turvalisus, etniline kooslus ja vastanu sotsiaalse võrgustiku olemasolu, see tulemus kinnitab mitmete teadlaste uuringuid (Johnston 1973, Garcia Mira *et al.* 1997, Permentier *et al.* 2011). Kõige määravam piirkonna maine kujunemisel oli linnaosa vaikus ja rahulikkus, mis kattub Ilmoneni (1996) arvamusega.

Kõikide nende tunnuste madal osatähtsus võib viia piirkonna negatiivse maine tekkimiseni. Uurides piirkondade negatiivse või positiivse maine kujunemise põhjendusi ei ole võimalik kindlalt öelda, kas olulisemad on funktsionaalsed, füüsilised või sotsiaalsed faktorid. Piirkonna maine moodustub nii positiivsete kui negatiivsete faktorite toimel.

Seejärel uuriti, kuidas mõjutavad mainehinnangut vastanute erinevad tunnused. Vanuseline erinevus ei ole enamiku Tartu linnaosade mainehinnangu tekkimisel oluline, märgatav erinevus tekkis ainult Supilinna puhul, mida nooremad hindavad vanematest negatiivsemalt. See tulemus kattub eelnevate uurimustega (Logan & Colliver 1983, Permentier *et al.* 2008). Samuti ei ole reputatsiooni kujunemisel väga oluliseks vastanute sissetulek, taaskord oli märgatav erinevus taaskord vaid Supilinna maine

puhul. See tulemus erineb Knox (1995) hüpoteesist, mille kohaselt on vaesematel elanikel väiksemast mobiilsusest tulenevalt vähem informatsiooni linnaosade kohta. Väga oluline on aga maine hindamisel vastanu rahvus. Venelaste jaoks on parima mainega Ihaste, millele järgneb Annelinn ning alles seejärel eestlaste eelistatuimad Tähtvere ja Tammelinn. Ihastet eelistatakse piirkonna roheluse ning rahulikkuse tõttu. Annelinna eelistuse põhjuseks võib pidada piirkonda kiindumist, kuna kõige olulisemaks eelistuse põhjuseks oli märgitud Annelinnas elamine. Samuti on eristust märgata venelaste jaoks ebameelivaima mainega piirkonna Supilinna puhul, mis eestlaste jaoks asub üsna keskmisel kohal.

Tulenevalt linnaosade reputatsiooni teooriast, hindavad linnaosas elavad inimesed ja ülejäänud linnaelanikud sama piirkonna mainet erinevalt (Hastings & Dean 2003). Selle hüpoteesi analüüsimiseks uuriti Annelinna ja Tähtvere elanike arvamust Tartu linnaosade maine kohta. Mõlema piirkonna elanike hinnangul moodustunud linnaosade mainelises järjestuses oli esikohal elupaigaks olev linnaosa. See kinnitab varasemat oletust, et linnaosa elanikud hindavad sageli oma linnaosa teistest kõrgemalt (Permentier *et al.* 2008). Tähtvere elanikud hindasid kõrgelt ka linnaosade mainet, mis asetses nende endi linnaosale lähedal võid olid samuti puitarhidektuuriline aedlinn või siselinn. Mõlema linnaosa elanike oma linnaosa kõrge eelistatus tõestab ka hüpoteesi, et piirkonnas elanud inimestel tekib elupaigaga tihti tugev side (Knox 1995).

Selles uuringus ei ole tähelepanu pööratud kõikide Tartu linnaosade reputatsiooni kujunemise faktoritele, mis omavahel võrreldes võiksid anda erinevaid tulemusi. Samuti oleks oluline uurida nii positiivse mainega Tähtvere kui negatiivse mainega Annelinna kajastust meedias. Lisaks oleks huvipakkuv võrrelda linnaosa reputatsiooni erinevate uurimisviiside tulemusi sama piirkonna analüüsimisel.

7. Kokkuvõte

Käesoleva töö eesmärgiks oli kirjeldada linnaosade reputatsiooni mõistet, selle kujunemise teoreetilist tausta ning kujunemise karakteristikuid. Empiirilise uurimise tulemusena oli eesmärgiks analüüsida Tartu linnaosade mainet ning selgitada välja, kuivõrd on reputatsiooni mõjutavad tunnused vastavuses teooriaga. Töö vastas järgnevatele uurimisküsimustele: 1. Millised linnaosad on tartlaste seas positiivse ja negatiivse mainega? 2. Millised linnaosa tunnused on olulised negatiivse ja positiivse maine kujunemisel? 3. Kuidas mõjutavad mainekujunemist hindaja vanus, rahvus ning sissetulek? 4. Kuivõrd märgtavad on erinevused linnaosa sisemise ja välimise maine vahel?

Uurimisküsimustele vastamiseks kasutati 2013. aastal läbiviidud küsituluse „Tartu ja tartlased“ andmeid. Andmete analüüsimisel kasutati enim küsimusi, kus paluti vastanutel välja tuua kolm Tartu linnaosa, mis on elupaigana enim ning vähim eelistatud. Vastused korrutati, vastavalt tekkinud järjekorrale, sobiva kordajaga. Reputatsioon moodustub nii negatiivsete kui positiivsete hinnangute koosmõjul, mistõttu tulemused on omavahel liidetud.

Uurimistöös selgus, et eelistatuimad piirkonnad on aedlinnalised Tähtvere ja Tammelinn, millele järgnesid siselinnalised Karlova ja Kesklinn. Sarnaselt varem läbiviidud uurimustega on enam eelistatud piirkondadeks valdavalt eramajadega asustatud piirkonnad, mille hoonestus pärineb 20. sajandi alguspolelt (Permentier *et al.* 2008). Äärealadel paiknevad Veeriku, Maarja-Mõisa, Variku ja Raadi-Kruusamäe linnaosadele on omistatud neutraalne hinnang, mis võib tuleneda informatsioonipuudusest (Hastings & Dean 2003, Johnston 1973). Negatiivseim maine on äärelinnalistel Annelinnal ja Jaamamõisal, kus on tihe korrusmajaline asustus, millest enamus on ehitatud nõukogude liidu perioodil (Permentier *et al.* 2008).

Maine kujunemise faktorite analüüs näitas kattuvust varasemate uuringutega, mille kohaselt on olulised nii piirkonna funktsionaalsed, füüsilised kui ka sotsiaalsed faktorid. Kokku leiti Tartu näitel 17 faktorit, millest tulenevalt mõnd linnaosa kõrgemalt hinnati. Olulisemad neist olid linnaosa rahulikkus ja vaikus (Ilmonen 1996). Funktsionaalsetest faktoritest on olulised asukoht (Hastings & Dean 2003), töökoha või kooli lähedus, teenuste olemasolu ning tööstuse puudumine (Permentier *et al.* 2008). Füüsilistest

faktoritest eluaseme tüüp, asustustihedus, naabruskonna korrashoid ning rohelus (Knox 1995, Garcia-Mira *et al.* 1997). Sotsiaalsetest faktoritest linnaosa turvalisus, etniline kooslus ning sotsiaalne võrgustik (Johnston 1973, Garcia Mira *et al.* 1997, Permentier *et al.* 2011).

Järgnevalt uuriti vastanute vanuse, sissetuleku ja rahvuse mõju piirkondade maine hinnangule. Selleks jaotati vastanud tunnuse siseselt gruppidesse ning võrreldi mainehinnanguid. Vanusel ei ole tugevat mõju reputatsiooni hinnangu kujunemisele (Logan & Colliver 1983), märgatav erinevus olid vaid Supilinna puhul. Sissetulekutel puudub samuti tugev mõju naabruskondade maine hinnangutele, see tulemus erineb varasematest hüpoteesidest (Knox 1995). Olulist mõju märgati aga vastanu rahvuse analüüsimisel. Eestlaste ning venelaste negatiivsemalt ning positiivsemalt hinnatud linnaosad ei kattu omavahel.

Varasemad uuringud on näidanud, et linnaosas elavad inimesed ja ülejäänud linnaelanikud võivad sama piirkonna mainet hinnata erinevalt (Hastings & Dean 2003). Analüüsimaiks seda eeldust Tartu näitel, on uuritud positiivsemalt hinnatud Tähtvere ning negatiivsemalt hinnatud Annelinna elanike Tartu linnaosade mainehinnanguid. Tulemustest selgus, et mõlema linnaosa elanikud eelistavad kõige enam just enda elupaika.

Edasistes uuringutes võiks uurida ka meediakajastuse mõju reputatsiooni kujunemisele ning Tartu puhul ka negatiivse reputatsiooniga linnaosas elamise mõju elaniku igapäevaelule ning käitumisele. Tartu linnaosade arendamisel võiks lisaks naabruskonnaga rahulolule arvestada ka linnaosade mainega, mis võib mõjutada nii potentsiaalseid elanikke kui ka investeeringuid. Elanike rahulolu piirkonnas võib erinevate projektide abil küll parandada, kuid linnaosa maine võib siiski jääda samaks.

8. Summary

The concept and forming of neighbourhood reputation : neighbourhoods in Tartu

Helin Tamm

The aim of this research is to explore the concept of neighbourhood reputation and analyse which factors play a role in the forming of neighbourhood reputation. To explore this topic further, following questions were formed: 1. Which neighbourhoods have a positive or negative reputation among the citizens of Tartu? 2. Which factors are of most importance in the forming of negative and positive reputation? 3. How is neighbourhood reputation assessment influenced by the age, nationality and income of the respondent? 4. How noticeable is the difference between internal and external neighbourhood reputation?

To answer these questions, the data from a survey „Tartu ja tartlased 2013“ was used. The sampling of survey was formed by 1500 citizens of Tartu, starting from the age of 16. Data gained with the survey was analysed with SPSS Statistics 20.0, the illustrations were made with Microsoft Office Excel and ArcGis.

The respondents were asked to choose 3 neighbourhoods which are the most and least preferred in Tartu. The answers were analysed by giving each assessment points according to the level of preference. Which means that most preferred neighbourhood was multiplied with 3, second multiplied with 2 and last one with 1. Among least preferred neighbourhoods same methodology was used, but the coefficients were -3, -2 and -1. This method allowed to form a hierarchy of neighbourhoods in Tartu and to choose the 3 most preferred and least preferred neighbourhoods. Flowingly these neighbourhoods were used to analyse the reasons for a negative and positive reputation assessment. The influence of respondents age, nationality and income was analysed by dividing the characteristics into groups and examination of the differences in reputation assessments. Finally the least and most preferred neighbourhood were chosen, to explore the differences of external and internal reputation. First the reputation hierarchy

of the neighbourhood was formed and then compared with the assessment of the whole city.

Tartu consists of 17 neighbourhoods and overview of all of them is given in the paper. The research suggests that the most preferred neighbourhoods in Tartu are garden-city and inner city areas, where are many owner occupied single-family houses that have big gardens and are generally considered visually attractive. There are many characteristics of the neighbourhood that have an influence on the forming of reputation assessment. Among functional factors the most important are the location of neighbourhood and services in the area. From physical factors the influence of dwelling type, density of population and presence of nature were found. Most important social factors were safety, ethnic composition and social contacts in the neighbourhood. The least preferred neighbourhoods are post-war neighbourhoods, located at the fringe of the city which predominantly consists of apartment blocks.

The age and income of the respondent didn't have any significant role on the assessment of neighbourhood reputation. Which did play an important role, was the nationality of the respondent, differences between Estonian and Russian respondents were found. Based on the research on external in internal reputation assessments in Tartu, it can be said that in both neighbourhoods the citizens found their own neighbourhood to be the most suitable.

This research topic could be further developed by exploring the influence of neighbourhood reputation on the behaviour and everyday life of neighbourhood residents. Furthermore the ways to change a negative reputation could also be researched.

9. Tänuavaldus

Eelkõige sooviksin tänada oma juhendajat Anneli Kährikut, kes andis mulle võimaluse teha oma esimene uurimistöö mulle huvipakkuval teemal. Tema soovitused, kommentaarid ja ideed olid väga suureks abiks töö kavandamisel ning valmimisel.

Samuti soovin tänu avaldada enda perekonnale, kes olid mulle bakalaureusetöö valimise jooksul väga suureks toeks. Tänan ka sõpru, kellega koos oli ühiselt lihtsam ja motiveerivam raamatukogus lõputöid kirjutada. Lisaks kuulub tänu ka korporatsioon Filiae Patriae lõpututele kohvivarudele.

10. Kasutatud kirjandus

- Aitken, S. & Valentine, G. (2006). *Approaches to Human Geography*. London: Sage Publications Ltd.
- Andersen, S.A. (2008). Why do residents want to leave deprived neighbourhoods? *Journal of Housing and the Built Environment*, 23: 79-101.
- Arman, H. (1965). *Eesti arhitektuuri ajalugu*. Tallinn: Eesti raamat.
- Aro, K. (2008). Ankeetküsitluse Tartu ja tartlased 2008 tulemused. *Tartu Linnavalitsuse Linnaplaneerimise ka maakorralduse osakond*.
- Bell, P. A., Greene, T. C., Fisher, J. D., Baum, A. (1996). *Envorimental Psychology*. Orlando, FL: Harcourt Brace College Publishers.
- Bromley, D. B. (1993). *Reputation, Image and Impression Management*. England, Chichester: Wiley.
- Cumulus Consulting OÜ (2013). *Uuring „Tartu ja tartlased 2013“*. Lõpparuanne.
- Dean, J. and Hastings, A. (2000). *Challenging images: Housing estates, stigma and regeneration*. Bristol: The Policy Press
- Entrikin, N. (1991). *The Betweenness of Place*. Baltimore: John Hopkins University Press
- Evans, G. W. (1980). Environmental cognition. *Psychological Bulletin*, 88: 259–287.
- Festinger, L. (1957). *A Theory of Cognitive Dissonance*. Stanford: Stanford University Press.
- Firey, W. (1945). Sentiment and symbolism as ecological variables. *American Sociological Review*, 10(2) : 140–148.
- Fisher, D.J., Bell, P. A., Baum, A. (1984). *Environmental Psychology*. New York: Holk, Rinehart, Winston.
- Galster, G. (2005). *Neighborhood mix, social opportunities, and the policy challenges of an increasingly diverse Amsterdam*. Amsterdam: AMIDSt.
- Garcia-Mira, R., Arce, C. and Sabucedo, J. S. (1997) Perceived quality of neighbourhoods in a city in northwest Spain: an individual differences scaling approach, *Journal of Environmental Psychology*, 17 : 243–252.
- Gould, P. & White, R. (1974). *Mental Maps*. England, Harmondsworth: Penguin Books.

- Hastings, A. & Dean, J. (2003). Challenging images: tackling stigma through estate regeneration, *Policy & Politics*, 31 : 171–184.
- Heidmets, M. (1981) Linnakeskkond ja inimene. In: Vihalemm, P. (koost.). *Elulaad ja elukeskkond*. Tallinn: Eesti Raamat.
- Ilmonen, M. (1991). Environmental Perception and Categorization. In: Niit, T., Raudsepp, M., Liik, K. (edit.) *Environment and Social Development. Proceedings of the East-West Colloquium in Environmental Psychology*. Estonia, Tallinn. 156 – 163.
- Jauhiainen, J.S. (2005). *Linnageograafia. Linnad ja linnauurimus modernismist postmodernismini*. Eesti Kunstiakadeemia.
- Johnston, R.J. (1973). Spatial patterns in suburban evaluations, *Environment & Planning A*, 5 : 385 – 395.
- Johnson, J. H. (1972). *Urban Geography: An Introductory Analysis*. England, Oxford: Pergamon.
- Kadarik, K. (2012). *Noorte leibkondade elukohavalikud siselinna muutuste põhjustajana Tartu linna näitel*. Magistritöö inimgeograafias. Tartu Ülikooli Geograafia osakond, Tartu.
- Kangur, K. (2013). *Elukeskkonnaga rahulolu Tartu linna erinevate naabruskonna tüüpides*. Bakalaureusetöö inimgeograafias. Tartu Ülikooli Geograafia osakond, Tartu.
- Kant, E. (1923). *Tartu linnasüda. märkusi city-moodustamisest üldse ja Tartus eriti*. Tartu: K. Matteisen'i trükk.
- Knox, L.P. (1995). *Urban social geography: an introduction*. Harlow: Longman 1996
- Kärner, A. (2013). Tartu tööstuse kajastus ajalehes Postimees aastatel 1920 – 1940. In: Rennit, M. *Uurimusi Tartu tööstusest enne Teist maailmasõda*. Tartu: Elmatar, 25-38.
- Le Heron, R., Murphy, L., Forer, P., Goldstone, M. (2001). *Explorations in Human Geography: Encountering Place*. England, Oxford: Oxford University Press.
- Logan, J. R. and Collver, O. A. (1983) Residents' perceptions of suburban community differences, *American Sociological Review*, 48, pp. 428–433.
- Marksoo, A., (2005). Linnasiire. In: H. Pullerits, U. Tõnisson, A. Liim, A. Andresen(edit.) *Tartu: ajalugu ja kultuuriliugu Ilmamaa*. 135-157.
- McLaren, L., Rosemary, P., Carruthers, L., Hawe, P., (2005). Introducing a means of quantifying community reputation: the print media as a data source. *Health & Place*, 11 : 187 – 194.
- Murie, A. (1997). Linking housing changes to crime. *Social Policy and Administration*, 31(5) : 22–36.

Mällo, R., (1995). *Tartu Jaamamõisa linnaosa minevik, olevik ja tulevik. Endise sõjaväelinnaku elanikkond ja nende elukeskkond.* Uurimistöö ECOS/OUVERTURE/PHARE programmi toetusel. Tartu.

Männik, K (2002). *Gentrifikatsioon Eestis Supilinna näitel.* Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikooli Geograafia Instituut.

Osborn, K., Ziersch, A., Baum, F. (2011). Perception of Neighbourhood disorder and Reputation: Qualitative Findings from Two Contrasting Areas of an Australian City. *Urban Policy and Research*, 29 (3) : 239 – 256.

Palmer, C., Ziersch, A., Arthurson, K. & Baum, F. (2004). Challenging the stigma of public housing: preliminary findings from a qualitative study in South Australia, *Urban Policy and Research*, 22 : 411–426.

Past, A. (2004). *Corporate self-image and public reputation.* Tartu: Tartu University Press.

Past, A. (2007). *Mainekujundus ettevõtluses ja poliitikas.* Äripäeva Kirjastus.

Permentier, M., Bolt, G., van Ham, M. (2011). Determinants of Neighbourhood Satisfaction and Perception of Neighbourhood Reputation. *Urban Studies*, 48 (5) : 977-996.

Permentier, M., van Ham, M., Bolt, G. (2007). Behavioural responses to neighbourhood reputations, *Journal of Housing and the Built Environment*. 14 : 199–213.

Permentier, M., van Ham, M., Bolt, G. (2008). Same neighbourhood ... different views? A confrontation of internal and external neighbourhood reputations. *Housing Studies*, 23 : 833–855.

Raam, V. (1990). *Eesti arhitektuur: Tartumaa, Jõgevamaa, Valgamaa, Võrumaa, Põlvamaa.* Tallinn: Valgus.

Rammo, M. (2011). *Häving kui võimalus. Põhjasõja mõju Tartu linnaruumi arenguloole ja identiteedile.* Tartu Ülikooli Ajaloo ja Arheoloogia Instituut.

Rüütel, E. (2013). *Linnakeskkonna ja elukoha eelistuste kujunemise põhimõtted Tartu linna näitel.* Magistritöö inimgeograafias. Tartu Ülikooli Geograafia Osakond, Tartu.

Soanes, C. And Hawker, S. (2005) *The Compact Oxford English Dictionary of Current English.* Oxford: Oxford University Press.

Stephens, C. (2008). Social capital in its place: using social theory to understand social capital and inequalities in health. *Social Science & Medicine*, 66(5) : 1174–1184.

Suttles, G. D. (1972). *The Social Construction of Communities.* Chicago: The University of Chicago Press.

Tartu Linnavalitsus (2013). *Statistiline ülevaade Tartu 2012*. Tartu.

Teedema, L (2010). Supilinna varasem asustus 18. sajandi keskpaigast 1860. aastate alguseni. In: Rennit, M (edit.) *Aastaraamat 2010. Tartu linnamuuseum*. Tartu: Elmatar

Tunstall, R., Green, A., Lupton, R., Watmough, S., Bates, K. (2014). Does Poor Neighbourhood reputation create a Neighbourhood Effect on Employment? The Results of a Field Experiment in UK. *Urban Studies*, 51 (4) : 763 – 780.

Veiler, M. (2013). *Ränilinna osaüldplaneeringu olemasoleva olukorra analüüs*. Hendrikson & Ko.

Wacquant, L. (1993). Urban outcasts: stigma and division in the black American ghetto and the French periphery. *International Journal of Urban and Regional Research*, 19 : 366–383.

Interneti allikad:

Miljööväärtused kodulehekül: www.miljooala.ee

(Tartu miljööväärtuslikke piirkondi tutvustavad tekstid koostanud Egle Tamm 2007. aastal) Viimati vaadatud: 28.04.2014

Tartu linna ja maakonna turismiinfo: www.visittartu.com Viimati vaadatud: 28.04.2014

Tartu linna kodulehekül: www.tartu.ee Viimati vaadatud: 28.04.2014

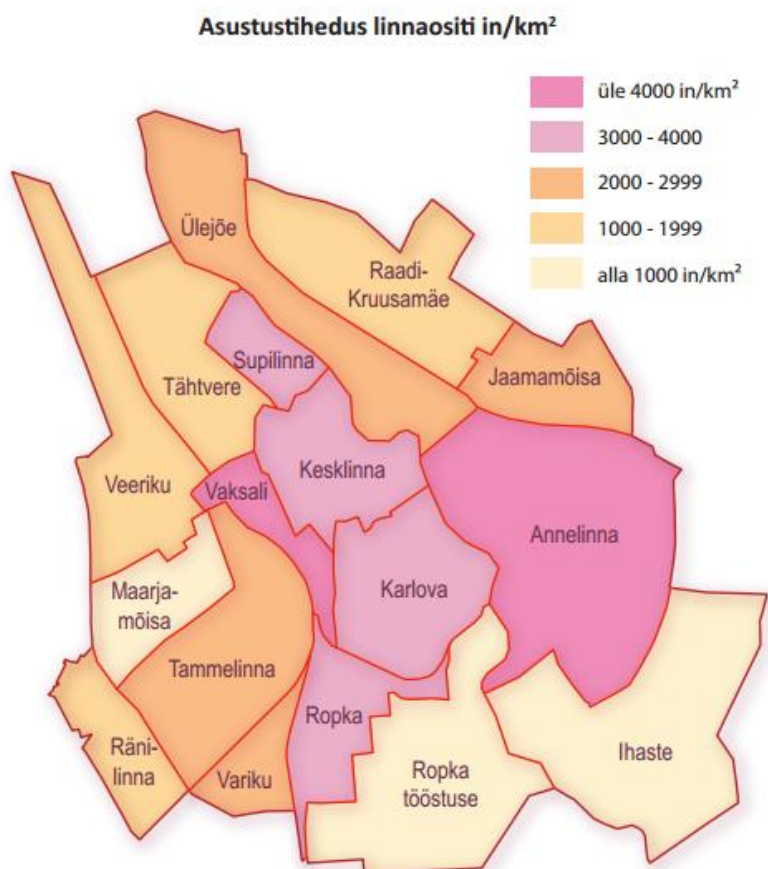
Lisad

Lisa 1. Tartu linnaosade ja küsitletute arv. „Tartu ja tartlased 2013“

Linnaosa	Vanusegrupi 16+ suurus (seisuga 01.01.2013)	Küsitletute arv
Tähtvere	2478	70
Veeriku	4491	100
Tammelinna+Maarjamõisa	5728	100
Ränilinna	1433	60
Vaksali	2413	70
Kesklinna	5216	100
Karlova	7120	100
Variku	1493	60
Ropka+Ropka tööstuse	6177	70
Raadi-Kruusamäe	3706	70
Supilinna	1337	60
Ülejõe	6758	100
Jaamamõisa	2612	70
Annelinna	22447	300
Ihaste	1851	70
Kokku	75 260	1500

Allikas: Tartu Linnavalitsus

Lisa 2. Asustustihedus Tartus linnaositi. Allikas: Tartu Linnavalitsus 2013

Lisa 3. Linnaosade reputatsioon

Linnaosa nimi	Positiivne	Järjestus	Negatiivne	Järjestus	Kokku	Järjestus
Annelinn	448	8	-2181	1	-1733	17
Ihaste	778	5	-259	10	519	5
Jaamamõisa	140	15	-814	2	-674	16
Karlova	799	4	-150	13	649	3
Kesklinn	872	3	-347	6	525	4
Maarjamõisa	251	11	-42	16	209	7
Raadi-						
Kruusamäe	265	10	-295	18	-30	18
Ropka	225	12	-565	8	-340	10
Ropka Tööstuse	52	17	-714	4	-662	14
Ränilinn	111	16	-328	3	-217	15
Supilinn	480	6	-533	7	-53	13
Tammelinn	1303	2	-38	5	1265	11
Tähtvere	1400	1	-48	17	1352	2
Vaksali	154	14	-293	15	-139	1
Variku	159	13	-140	9	19	12
Veeriku	468	7	-171	14	297	9
Ülejõe	376	9	-209	12	167	6

Lisa 4. Linnaosade maine vanuserühmade alusel

Linnosa	... - 39	Järjestus	40 - 64	Järjestus	65 - ...	Järjestus
Annelinn	-679	17	-657	17	-340	17
Ihaste	225	5	169	4	441	5
Jaamamõisa	-300	16	-250	16	-51	16
Karlova	285	3	227	3	461	3
Kesklinn	270	4	161	5	460	4
Maarjamõisa	80	8	84	7	140	8
Raadi-Kruusamäe	-22	10	-2	10	119	10
Ropka	-132	14	-131	14	12	14
Ropka Tööstuse	-281	15	-232	15	-118	15
Ränilinn	-85	13	-101	13	14	13
Supilinn	-56	12	28	9	136	12
Tammelinn	522	2	478	2	779	2
Tähtvere	569	1	506	1	837	1
Vaksali	-43	11	-64	12	36	11
Variku	15	9	-8	11	83	9
Veeriku	124	6	111	6	253	6
Ülejõe	83	7	55	8	199	7

Lisa 5. Linnaosade maine rahvuste alusel

Linnaosa	Eelistatuim		Vähim eelistatud		Kokku			
	Eestlased	Venelased	Eestlased	Venelased	Eestlased	Järjestus	Venelased	Järjestus
Annelinn	241	176	-2074	-84	-1833	17	92	2
Ihaste	603	152	-235	-12	368	5	140	1
Jaamamõisa	66	57	-768	-39	-702	16	18	8
Karlova	738	43	-91	-48	647	3	-5	12
Kesklinn	769	80	-290	-43	479	4	37	5
Maarjamõisa	224	26	-33	-6	191	7	20	7
Raadi-Kruusamäe	223	39	-248	-41	-25	11	-2	11
Ropka	188	26	-483	-69	-295	14	-43	14
Ropka Tööstuse	37	15	-644	-59	-607	15	-44	15
Ränilinn	100	9	-296	-24	-196	13	-15	13
Supilinn	448	25	-357	-150	91	9	-125	17
Tammelinn	1221	65	-26	-9	1195	2	56	4
Tähtvere	1295	86	-28	-19	1267	1	67	3
Vaksali	140	14	-209	-75	-69	12	-61	16
Variku	142	12	-123	-14	19	10	-2	10
Veeriku	428	36	-139	-28	289	6	8	9
Ülejõe	323	45	-185	-18	138	8	27	6

Lisa 6. Linnaosade maine sissetuleku alusel

Linnaosa nimi	Sissetulekud					
	...-640	Järjestus	641-1280	Järjestus	1280-...	Järjestus
Annelinn	-637	17	-636	17	-346	17
Ihaste	254	3	140	5	126	4
Jaamamõisa	-250	16	-240	15	-146	15
Karlova	214	4	234	3	140	3
Kesklinn	157	5	214	4	115	5
Maarjamõisa	85	7	82	7	18	7
Raadi-Kruusamäe	10	9	-24	12	-12	11
Ropka	-90	14	-143	14	-93	14
Ropka Tööstuse	-226	15	-246	16	-147	16
Ränilinn	-65	12	-84	13	-35	12
Supilinn	-79	13	0	10	5	10
Tammelinn	483	2	430	2	222	2
Tähtvere	500	1	431	1	310	1
Vaksali	-60	11	-19	11	-41	13
Variku	3	10	6	9	11	9
Veeriku	110	6	111	6	56	6
Ülejõe	71	8	71	8	14	8

Lisa 7. Sisene ja väline reputatsioon Annelinna näitel

Linnaosa	Eelistatuim		Vähim eelistatud		Kokku			
	Annelinn	Ülejäänud	Annelinn	Ülejäänud	Annelinn	Järjestus	Ülejäänud	Järjestus
Annelinn	319	68	-98	-2083	192	1	-2015	17
Ihaste	290	235	-30	-229	12	6	6	7
Jaamamõisa	42	43	-118	-696	-7	11	-653	16
Karlova	111	369	-52	-98	93	3	271	3
Kesklinn	145	324	-96	-251	-78	15	73	6
Maarjamõisa	18	117	-18	-24	27	5	93	5
Raadi-Kruusamäe	45	120	-86	-209	-65	14	-89	10
Ropka	21	103	-174	-391	-174	16	-288	14
Ropka Tööstuse	0	18	-176	-538	-176	17	-520	15
Ränilinn	0	48	-54	-274	-5	10	-226	13
Supilinn	49	225	-190	-343	4	8	-118	11
Tammelinn	194	538	-15	-23	168	2	515	1
Tähtvere	183	533	-14	-34	6	7	499	2
Vaksali	20	72	-90	-203	-63	13	-131	12
Variku	27	77	-35	-105	3	9	-28	9
Veeriku	38	223	-53	-118	39	4	105	4
Ülejõe	92	144	-42	-167	-42	12	-23	8

Lisa 8. Sisene ja väline reputatsioon Tähtvere näitel

Linnaosa	Eelistatuim		Vähim eelistatud		Kokku			
	Tähtvere	Ülejäänud	Tähtvere	Ülejäänud	Tähtvere	Järjestus	Ülejäänud	Järjestus
Annelinn	3	445	-133	-2048	-130	1	-1603	17
Ihaste	1	777	-10	-249	-9	2	528	4
Jaamamõisa	0	140	-46	-768	-46	3	-628	16
Karlova	16	783	0	-150	16	4	633	3
Kesklinn	27	845	-14	-333	13	5	512	5
Maarjamõisa	8	243	0	-42	8	6	201	7
Raadi-Kruusamäe	1	264	-6	-289	-5	7	-25	10
Ropka	0	225	-35	-530	-35	8	-305	14
Ropka Tööstuse	0	52	-53	-661	-53	9	-609	15
Ränilinn	0	111	-12	-316	-12	10	-205	13
Supilinn	15	465	-2	-531	13	11	-66	11
Tammelinn	55	1248	0	-38	55	12	1210	1
Tähtvere	199	1201	0	-48	199	13	1153	2
Vaksali	6	148	-3	-290	3	14	-142	12
Variku	0	159	-7	-131	-7	15	28	9
Veeriku	24	444	0	-171	24	16	273	6
Ülejõe	0	376	-7	-202	-7	17	174	8

Lisa 9. Annelinnas elatud aastate mõju piirkonna hinnangule

Aastat Annelinnas elanud	Annelinn eelistuselt				Annelinna eelistus
	I kohal	II kohal	III kohal	Kokku	
0...3	13	3	8	24	36%
4...11	15	11	3	29	41%
12...25	18	11	6	35	67%
26...62	22	5	7	34	51%
Kogu elu	5	7	2	14	47%

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, **Helin Tamm** (sünnikuupäev 21.02.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „**Naabruskondade reputatsiooni olemus ja kujunemine Tartu linnaosade näitel**”, mille juhendaja on **PhD Anneli Kährlik**.
 - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, **19.05.2014**